

PDF Compressor Free Version

Зүссэдэл

Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

○ Нам улууһун хаһыата ○

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

2009 с.
От ыйын

18

күнэ
Субуота
№ 88-89
(10225)

1996, 2005 сылларга республика бастыг хаһыата

Улуу Кыайы 65 сылын көрсө

ЫҤЫАХТААН БҮТҮӨХХЭ, УБҮЛҮӨЙГЭ ЫЛСЫАХХА!

омтолорун уурбаттара билиннэ. Дьин иһигэр итиннэхэ ханнык да анал үп көрүллүбэт эбит. Муниципальной тэриллилэр бэйэлэрин кыахтарынан дьаһанан көрүөхтээхтэрэ-истиэхтээхтэрэ быһаарылына. Россия үрдүнэн барытыгар итинник дьаһаны баар эбит.

Улуустаагы уонна нэһилиэк-

диэн Бүтүн Россиятаагы рейдэни социальной харалта тэрилтэлэрин кытта улуус сэбиэтэ кытыһан ыгытыах буоллулар.

Ветераннар Нам сэлиэнньэтинээби балаһаннарын уонна Сиэникийдээби сайылыктарын өрөмүөннэригэр уонна ситэриилэригэр улуус сэбиэтин мунньагынан бюджеттэн анал ыста-

тэрдээби өйдөбүннүктэр туруктары көрүүгэ уонна тупсаран онорууга улуус мунньагын депутаттара кытылылаах анал комиссия тэрилиннэ. Ити комиссия кэлэр нэдиэлэттэн ыла нэһиликтэр пааматынныктарын туруктары көрүүгэ рейдэлэри ыыппытынан барарыгар соруудахтаанна.

СӨ вице-президенин дьаһалынан «Үйэлэргэ норуот өйдөбүлүгэр» Кыайы 65 сылыгар аналаах 3 салаалаах альбом-кинигэ тахсытыгар улуустан ирдэниллэр матырыйааллары көрдөөһүнгэ, түмүүгэ көхтөөхтүк кыттарга быһаарылына. Бу хайысхага СӨ правительствотын председателин солбуйааччы А.В. Власов суруга төрүт буолла. Ити матырыйааллары чөмчөтүүгэ эмиэ И.З. Кривошапкин салайааччылаах комиссия тэрилиннэ.

«Хайдах олоруон, ветеран!»

тыһанан үбү туруорсарга диэн быһаарылына.

Пленум иккис агарыгар «Мэнэ Таас» 4-с кинигэтин тула кэпсэти барда. 5-с кинигэ хайдах хайысхалаахтык оҥоһуллуохтаагар санаа атастаһыта буолла. «Мэнэ Таас» 3-с уонна 4-с таһаарылары экземплярдар аһыагынан, нэһиликтэр ветераннара эбии бэчээттэтигини туруорсаллар билиннэ. Онон сибээстээн ити икки кинигэни хаттаан бэчээттэтиигэ сайаапкалары хомуйарга нэһиликтэр ветераннарын сэбиэттэригэр эбии соруудах бэрилиннэ.

Григорий ЭВЕРСТОВ

Хаартыскага: 1941 сылга бастагы хомуурга кириэн сэриигэ барбыт буйуннар. Кимнээх эрэ аҕалара, эһэлэрэ...

Үгүстэрэ сэрии толоонуттан төннүбэтхтэрэ, сорохтор сураҕа суох сүппүттэрэ.

АБЫЙАХ ТЫЛ МИНЬИГЭС

От ыйын 11-12 күннэригэр Хаҥалас улуунун «Орто дойдун» сиригэр «СахаВА» общественной тэриллэи ыһыах тэрийин ыытта. Барыта 15 волейбольнай кулууп мустан, классической уонна пляжной волейболга тигиргэчи оонньоотулар.

«СахаВА» тэриллээбиттэн биэр бастакынан кыттар «Хомустаах» кулууп быйылгы сезонга 4 хамаанданан кытына. Хомойуох иһин, 45-тэн аҕа саастаах эр дьонго хамаанда турбата. Ол да буоллар, 35-45 саастаахтар бөлөхтөрүгэр ветераннар быт Афанасий Охлопков уонна Вячеслав Терехов пляжной волейболга үһүс миэстэни ыланнар, кулууп аатын ааттаттылар.

Оттон уопсай хамаанданан бириистээх миэстэлэри «Сахамедстрах», «Маарыкчаан» уонна «Урожай» волейбольнай кулууптары ити бэрээдэгинэн быһарыстылар.

А. СОФРОНОВ-Онтуон

Быдьяһыктаах күннэргэ

ОТ СИППИТЭ ЫРААТТА ДА, ОТЧУТ ХОДУҤАҔА АБЫЙАХ

Быйыл сааспыт да, сайыммыт да кэлиилэрэ уонча хонугунан эрдэлээн, от-мас сититэ, сиэмэлэниитэ эмиэ нэдиэлэ курдугунан урутаата.

Тыа хаһаайыстыбатын улуустаагы управлениетин оттооһунга сводканы хомуйууга эппиэттээх специалистта З.И. Новиков редакцияга түһэрибит дааннайдарыттан билсистэххэ, маньык хартыына уруһуйданан тахсар.

Бастатан туран, улуус үрдүнэн ылан көрөр буоллааха, ходуһаҕа 535 киһи кириэн хотуур, кыраабыл туппуттар. Оттон былырын бу кэмгэ 1288 киһи оттуур эбит. Ити дьон быйыл 784 т оту чөмчөптүтэр, оттон былырынны көрдөрүү 1421 т. **Бырыһыаньыгар таһаардахха былырынны көрдөрүү 55%-нын эрэ толобурут.**

Нэһиликтэринэн кыратык сүүрдэн көрдөххө, быйыл арбыннар окко оностон туруммуттар быһылаах. Былырын кинилэр баччаларга 14 т оттоох буоллахтарына, быйыл 63 т оттообуттар. Көбөкөттөр көрдөрүүлэрэ сэмэй, былырын 25 т, быйыл — 10 т. Бөгүрүөп танара өңүрүк куйааһа сатылаабытыттан саллан быһылаах Фрунзе нэһиликтэр быйыл биэр да киһи хотуур тутан көрө илик. Оттон былырын баччаларга 13 киһи оттуур эбит. Киһи сөҕүөҕэ баар фрунзелар ходуһага кирибэккэ олорон 20 т оттоммуттарыгар. Кур отторун аахсан отчуоттаабыттар дуу, абаһы муньаһын кэмигэр, биллибэт күүстэр кэлэн оттоон биэрбиттэрэ дуу?! Сводкага итинник түн-тан сыыппара элбэх. Онон кэлэр өттүгэр, буоллун-хааллын дьон эрэ буолбакка, тустаах үлэһиттэр эппиэттээхтик сыһыаннаһалара наада. Кинилэр управлениета түһэрэр сыыппаралара улуус үрдүнэн түмүллэн тыа хаһаайыстыбатын министрствотыгар ытылларын уонна бүтүн республика үрдүнэн уопсай түмүк таһаарылларын долоҕойдоругар тохтотуохтарын наада.

Үөдэйдэр быйыл 95 т оттоохтор, оттон былырын — 20 т. 1 Хомуустаахха 75 киһи ходуһага кирибит, кинилэр 65 т чөмчөптүтэр. Партизаннар былырынны көрдөрүүлэрин агарын кэринин оттообуттар. Никольскайдар эмиэ санардыы оттоон эрэллэр. Хамаҕатта курдук улахан нэһилиэк баара-суоҕа 21 эрэ тоннаны күүрүлө-эбитэ киһини үөрдүбэт. Ол онугар хатын арылар быйыл 286 т оттоохтор. Ити былырынны көрдөрүүтүөҕэр балаҕа үгүөрү. Бөгүн отчуттара былырынны көрдөрүүлэрин баара-суоҕа 25% эрэ толорон иһэллэр. Модуттар эмиэ итинниктэр.

Сыыппаралар көрдөрөллөрүнэн былырыннытааҕар арыһы элбэх отчут Хатырыкка кирибит эбит. Ол эрэри былырынны көрдөрүүлэрин 32%-нын эрэ оттоон иһэллэр. Маймадалар 5, түбөлөр 20, II хомуустаахтар 18, искралар 16, таастаахтар 10, салбаннар 15 тонна оту туруорбуттарын туһунан отчуоттаабыттар.

Улуус кинигин былырын баччаларга биэр да киһи ходуһага үктэнэ илик буоллаһына, быйыл 36 киһи оттуур. Кинилэр хайы-үйүэ 7 т оттоохтор. Оттон былырын — нуул! Көстөрүн курдук оттоонун саҕа саҕаланан эрэр. Былыргылыы эттэххэ, эти-сиини үөрэти кэмэ быһылаах.

Григорий ЭВЕРСТОВ

Улуус нэһиликтэригэр

ХОМУСТААХХА

АЭРОДРОМ ТУТУЛЛАР

Хомуустаах 1 нэһиликтин депутаттарын сессиятыгар ыччаттарга дьизэ тутуутун дьүүллэстилэр. Баһылык А.П. Атласов нэһилик капиталнай тутуутун бопуорустарыгар тохтоон, инники сорукары, үлэни ырытта. Эдэр ыаллар дьизэлэнэллэригэр федеральной, республиканскай өйбүллэри ситэри туһаны бопуорухун быһаарда. Депутаттар баһылык этиитин биэр санаанан өйөөтүлэр.

Сессия түмүгэр Бүлүүгэ «Манчаары ооньууларыгар» ок саанан ытыга иккис миэстэни ылбыт I Хомуустаах ыччата Надежда Юрьевна Егорова-Соловьеваны, нэһиликтэрин аатын-суолун үрдэпит уолаттарбыт, 5000 м бастагы миэстэни эрэллээхтик ылбыт Иван Михайлович Охлопковы, ветеран гиревик аҕатын туйаһын хатарбыт, 60 к ыһааһына бастаабыт Авксентий Прокопьевич Мусунову баһылык А.П. Атласов астынан туран бэлиэтээтэ. «Чулуу спортсменнарбыт өссө элбиллэрин туһугар үлэлиэһин!» - дьин баһылык сессияны түмүктээтэ.

* * *

Хомуустаах 1 нэһиликтэр бөһүөлөктэн хоту 1,5-2 км ыраах хонуга дьобус авиация аэродрома тутулан үлэҕэ кириэн эрэр. Авияция ветерана летчик И.Г. Попов: «Тыа хаһаайыстыбатыгар туһалаах үлээн дьарыктанабыт, кыра авиация дьон-сэргэ туһугар үлэлиир кэмэ кэллэ», — дьин кэпсиир. Тутуу быйыл сааскыттан ыһытылар. Манна үлэ миэстэтэ тахсыахтаах. Эңсиэли эбэбитин үөһэттэн көрөн, хоһооммутугар хохуйан, дууһабыт дьэ ыллыыр буолла. Сүөһүбүтүн халлаантан кэтээн, Мангаачыйабыт дьэ сүппэт буолуоҕа.

* * *

Нэһилик баһылыга А.П. Атласовы көрсөн кэпсэттим.

— Ааспыт нэдиэлэҕэ кытылга, сүлбэлэргэ бадарааннаах суолларга кумах, гравий кутан, харбыыл тэлгэтэн ходуһага кириэр суоллары оңордубут. Дьон актыыбынайдык кытынылар. Ходуһа бүтэйдэрэ эргэрэн, өрөмүөн күүһүнэн тураллар. Харабылынан С.Е. Чичигинов аһанан үлэтин саҕалаата. Билигин ходуһа үүнүүтэ орто. Оттуу охсуоһа наада, күнү-дьылы куоттарыахпыт, — дьин эттэ.

Былырын от ыйын 28-29 күннэригэр тохтоло суох ардаабыта, оту сытыппыта. Онон бары күүһү окко!

К. ЕРЕМЕЕВ,
Кыһыл-Сыһыр бөһ.

Суруллубуту сэнээри

ЧУОЛКАЙДЫ ТҮСТЭХХЭ...

«Улуу Кыайы 65 сылын көрсө» дьин балаһага от ыйын 1 күнүгэр В.М. Шапошников «Сэриһиттэргэ өйдөбүннүк» дьин ыстатыйатыгар кыра көннөрүүлэри киллэриэхпин баҕарабын.

«Арбын курдук кыра эрээри үөрэ-көтө ыйыргыан үлэли олодор сиртэн аймалданнаах сэриигэ кыттан, тыһынаах ордон кэлбит хорсун саллаат Василий Николаевич Бугаев туһунан» дьин суруллубуту Бугаев Василий Никифорович дьин көннөрөн аараргытыгар.

Оттон 1956 с. БМК катеры сэрии, тыыл, үлэ ветерана Иванов Савва Потапович аҕалытын кэнниттэн бу катерга, о.д.а. катердара сэрии, тыыл, үлэ ветерана Слепцов Иннокентий Иннокентьевич уһун сылларга үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ. Иннокентий Иннокентьевич бэйэтэ рационализатор, туохтан да иннэн турбат олоз мындыр, улахан талааннаах, чизинэй ком-

мунист, чаччы да киһи киһилээхпин дьир киһитэ этэ. Ол иһин кинини кэриэстээн, кырдыаҕастар сүбэлэрэ кини аатын үйэтиттэри катерын өйдөбүннүк оңорон туруорбуһу.

Бу өйдөбүннүк Слепцов Иннокентий Иннокентьевичка уонна кини көмөлөһөөччүтүгэр, үлэ, тыыл ветераныгар Жирков Василий Яковлевичка ананан оҥоһуллубута. Бу кэмнэргэ кырдыаҕастар сүбэлэрин председателин Барамыгина Полина Семеновна үлэлээбитэ. Кини көүлээһининэн өйдөбүннүгү Потапов Юрий Васильевич-Саргы салайааччы, Иванов Савва Потапович сүбэһит, Иванов Дмитрий Романович көмөлөһөөччү, Жирков Василий Васильевич сыбааркаһыт буолан оңорбуһу.

Күндү Валентина Михайловна бийиги нэһиликтит дьонун сырдаппытыгар махталбытын биллэрэбит.

Ю. ПОТАПОВ-САРГЫН

Сагарбат буолуохха сатамат!

БЭРЭЭДЭК СУОҔА — БAHЫЛЫК МӨЛТӨБҮТТЭН

Милиция 20-с начальнига подполковник Николаев Владимир Иванович саамай тыын боппуруоһу өйдөтө сатыыра тобо өйбүлү ылбата буолла? Арыгыны бобор сыыһа, арыгыны бэрэдьэктир сөп. Түүн килиэби, саахары атыыласпаттар диір. Дьонго, оҕолорго усулуобуйа онорон пиибэ, арыгы маҕаһы-ыннарын түүнүрү үлэлэтэллэр, өссө тучукалары эбэн кэбис. Ол иһин буруй, ол иһингэр ыар буруйдар үүнэ туралларын өйдөтөн суруйар.

Кырдык «Энсиэли» таһыгар өлбүтэ үс коммут, сытыһыт киленнэрин булан көмпүттэрэ. «Энсиэли» таһыгар хаста да харчы, суумка, куртка устан ылбыттарын туһунан аахпыт-пыт. Түүн бытыга умайбыт ары-гыһыт, ону аһан оҕолор оройу-он, уулусса ахсын тарҕаһан түүн уоран ылбыт малларын биір пи-ибэ, водка харчытыгар атыыла-ары ыалы тонсуйаллара иһил-лэр. А.Г. Дунаев Хамафаттаҕа бэрэдьэктин сатаабытын көтүрбүттэрэ.

Хаһан эрэ Ельцин Америк-ка итирик туран: «Россияҕа

бөрүөтэ уктун. Кэпсэтэн көрдөххө дьонно көнүөхтэрин баҕараллар эбээт, хардыыбыт аайы: «АС» тулуйбаппыт ээ», — дииллэр. «Били террористарбыт хаһан кэлэллэрэ буолла, үчүгэй аҕайдык уоттууллара буоллар, арыгыта да суох өлбөккө сыл-дыа этибит».

Оо, кэпсиллэрэ элбэх, кинилэр буруйдаа суох, үксүн үөһэнни былаас буруйдаах, өссө ордук олохтоох былаастар, дьа-һалтатын аһан тутар-хабар бы-лаастар алкаштар үһү.

Дьингэр бу бэртээхэй дьон-нор, политиктар, арыгы үчүгэй-

водканы көнгүллөм, дьон быра-абын көмүскүөм», — диэбитигэр сигэнэллэр. Байбыт тойоттор, баай атастарын дьон хаанынан байытаары, тугу да ылыматтар. Бэрээдэги кэһи, дьон маасса-байдык өлүүтэ, оҕо-дьяхтар кырбаныта, бэйэҕэ тиийини арыгыны умсугуйан атыылаач-чыларга, харчы иннигэр хара-нарбыт хараҥа дууһаларыгар сүктэриллэр.

Былыр соҕус диэххэ сөп, Горбачев күннээн олордоһуна, арыгы бобуллубут кэмигэр кыр-дыас киһи куртаҕа саралаан өлбүтэ. Тучукаларын кыраан: «Мин курдук син биір арыгыт-тан буору убуоххут», — диэби-тэ. Ельцинтэн бэттэх хас да гаа-лаах сир киһи унуоһунан туол-ла. Бары 30-тан үөһэ-аллара саастаах ыччат.

Нам улууһун олохтоохтору 100% арыгыны сөбүлүүр буол-лубут дуу, тугуй?

Милиция начальнига под-полковник Николаев В.И. сиэр-дээх дьаахханытыгар тобо биір эмэ киһи сөнгөөр тыл эпһэтий, суруйбаты? Россия үрдүнэн норуоту арыгылар хампаанна бара турар кэмигэр, хайа баһы-лык норуоттан тирэҕэ суох дьа-һал ыһый? Биһиги быбарда-аччылар куолаһыт ыйааһынна-ах буолар.

Аҕалара остуолу охсор, час-кыйар, остуол аһын сотон кэби-һэр, оҕолор аччык хаалаллар. Кэргэттэрин таһырдыа кыйды-ыр. Ельцин арыгыта бу аҕа бы-раабын көмүскүүр. Отгон күнүктээн иистэммит, сүөһү, оҕо көрбүт, ас-тангас бэлэмнэ-бит дьахтар бырааба хаһан көмүскэнэрий? Кыһын, көтөххө сылдыр оҕолоох, 4-5 оҕону баты-һыннарбытынан ыалга, хотонго хорҕойоллор. Аҕалара утуйуор диэри чүгнүүлэр, ол сылдыан ыалдыан өлөөлөр. Бу дуо киһи быраабын көмүскүүрбүт?

Били Россия таһымнаах кор-респонденттарбыт хайгыртган атыны сатаабат буолтар. Алд-архайы намыратар бөрүөлэрэ тостубут быһыылаах. Алдыа-мыт бөрүөбүтүн быраһын, сана

ин-куһаһанын профессордааҕар ордук билэллэр быһыылаах. Ки-нилэри кыһарыа былаастаан үлэнэн, эминэн арыгы атыгыт — ас маҕаһынын, режиминэн үлэлэтэн, саамай бар дьону иингэ атаарааччылар тучука-лары, холуобунай эпһизттэн, мөлүйүнүнэн ыстараабы олох-

тотон киһи аймакка кыр өстөөх курдук эһиэхэ сөп. Удачная прокурора эдэр дьону арыгыла-тыга холуобунай эпһизтинэни олохтообут.

Путин «баһылыктар быһаа-рар боппуруостара» диэн эпһи-эттэбитин истибиккит буолуо. Ханна бэрээдэк суох, ол аата ба-һылык мөлтөҕө буолан тахсар. Көстөн турар сору-мугу чэп-чэппиттэн үлэттэн да уһуллуу норуот ортогугар бочуот.

И.Е. Винокуров И.В. Сталин курдук киһини ылыннан саха норуотун хорҕуйан эстииттэн быһаабыта. Отгон бүгүн арыгыт-тан эстэрбитин быһыаахха. Улуу алкаштарын улуу мах-талларын ылаахпыт. Ийэлэр, аҕалар, ордук оҕолор, дьийтээҕи эрэйитин куттаммакка хаһыак-ка суруйун, Владимир Ивановичы өйөөн. Улуу баһылыга дьа-һал ыларыгар тирэх буолун.

Салгы тэмтэрийбиттэр бэй-элэрэ көмөлөһүөхтэрэ.

И.А. БУБЯКИН, улуус бочуоттаах олохтооҕо

Кириисис ыгар-түүрэр, кыпчыгар

Интернеккэ «Эксперт» сурунаал корреспондента Софья Инкижинова билигин Россияҕа ас-үөл бородуукталарын оноруу уонна батары тустарынан ыстатыйата угуллубутун, бу маты-һаҕы аал ис хоһоонун ааҕааччыларбытыгар билиһиннэрэбит. Россияҕа ас-үөл бородуукталарын оноруу биллэрдик аччы-ыр. Нэһилиэнньэ туһанытын кээмэйэ намтыыр уонна чэпчэ-ки сыаналаах бородуукталары атыылаһарга дьулуһар.

Аһылык промышлеһноһа бэйэтин үүнэр тэтимин тосту бы-таарта. Росстат дааннайдарынан 2009 с. муус устарга аһылык промышлеһноһун бородууксуйата 2008 с. алтынныга сити-һилибитинэҕэр 13% намтаата. Адыс соторутааһыга диэри дьон аһы-үөлү атыылаһытын дьоһура намтыа суоҕа, онон аһы-үөлү оноруу намтаабат туруктаах дьон этии олоҕо суоҕа көһүннэ. Онон күн бүгүн кириисис аска-үөлгэ ыгар кэллэ.

Маныаха сүрүн биричинэ-нэн туһанааччылар көрдөбүллэ-рэ намтаабыта буолар. Туох-хан-нык иннинэ кириисис иннинээҕи кэм ааста. Ити кэмгэ нэһилиэ-нньэ буорту буолбат бородуукта-лары элбэҕи атыылаһан хаһаам-мыта, ону тэнэ күндү балыкта-ры, үүт бородуукталарын, халбаһы оһоһуктары о.д.а. ту-һаны биллэрдик аччаата.

АЛААРА ТҮҮҮЛЭР

2009 с. тохсунньу-муус устар ыйдарга бороһуок үүтү оноруу аасыт сыл таһымнааһар 45% түстэ. Итиннэхэ сүрүн биричи-инэнэн сана техникскэй регла-мент кириитэ уонна Белорус-сияттан, Украинадан чэпчэки сыаналаах үүт бородууксуйата кэлиитэ буоллулар.

ханник иннинэ нэһилиэһнээ күндү арыгылары атыылаһы-та намтаата. Кириисис саҕаланы-абыттан винолар тастан кири-илэрэ 30% аччатылынна, ону тэнэ дойдуга винону оноруу эмиэ аллара түһэр. Үрдүк кыра-адыстаах элитнэй алкоголу тастан киллэри 40% аччаата, ол эрэри итини дойдуга оноһул-лар коньяк толору солбуйда.

Балык промышлеһноһа эмиэ доволоннуур, төһө да дойдуга балыгы бултааһын 4 мөл. тоннаҕа тийибитин үрдүнэн. Сабаҕалаа-һын быһыытынан сыл бүтүүтүгэр балыгы бултааһын үүнүүтэ 30%-га тийиэхтээх. Дьэ ити үрдүнэн балык бороду-уксуйаларын оноруу, балыгы уонна муора бородуукталарын

САҢА ЛИДЕРДЭР

Ас-үөл промышлеһноһун сорох салаалара бэйэлэрин көрдөрүүлэрин тупсараллар. Ол эрэри итилер олус эрэлэ суох-тар диэн сабаҕалааһын баар. Хо-лобур, куруупшалары онорор промышлеһносте кириисис бас-такы ыйдарыгар үүнүүнү көрдөрбүтэ (2009 с. тохсунньу-ту-гар олунньу хоһотооххо үүнүү 26%), онон дойду үгүс предпр-ятиелара толору кыахтарынан үлэлэбиттэрэ. Манник үүнүү нэһилиэһнээ кириисискэ бөлэм-нэнэн атыылаһар дьоһура улаа-тытынан быһаарыллар. Сал-гы манник үүнүү барыа диэн эрэһинээхэ табылыбат.

Ол курдук кэнники ыйдарга куруушпаны атыылаһы уонна итиннэхэ көрдөбүл аччаан ээрэ. Хайы-үйэ муус устар ыйга ку-руушпаны оноруу кулун тутар-га тэннээтэххэ 1,9%-нан намта-ата. Сайынны кэмгэ оҕуруот аһа уонна фрукта дэлейиитин саҕа-на курууппа бородууксуйала-ры атыылаһы өссө намтыыр чинчилээх. Үрдүкү тэрилтэлэр кэтээн көрүүлэринэн уонна ааһан таһаарыларынан ас-үөл бородууксуйаларын оноруу үгүс салааларга намтыы турар. Сайынны өттө сөрүүн буолар тугүһингэр нэһилиэһнээ аска-үөлгэ наадыһыта үрдүн сөп

Аһы-үөлү атыылаһы биллэрдик аччыыр

Бороһуок үүттэри оноруу техрегламена үгэс буолбут «Үүт-кефир-творог» оһоһуктары боро-һуок үүтү туттан онорууну ха-аччахтыр. Техрегламент тула мөккүөр билигин да бара турар. Ол эрэри ити соҕуон атыылаһа-аччылары улаханник салытын-нарда, онон бороһуок үүтү онору-уну аччатыыга тириертэ.

Россия Үүккэ соһун даан-найдарынан 2008 с. устатыгар дойдуга 200 тыһ. тонна бороһуок үүт оһоһуллубут. Маны таһы-нан Белоруссияттан уонна Ук-раинадан 90 тыһ. тонна үүт аты-ылаһылыбыт. Бороһуок үүтү туттуу аччааһына ыаммыт үүтүнэн бородууксуйалары онорууну үрдэттигэр көмөлөһүө.

Арыгы утахтары оноруу эмиэ аччыыр. Сыл устатыгар кыраадыстаах арыгы утахтары оноруу 20% аччаата. Бу сыһыпа-ра арыгылаах утахтары атыыла-һы аччаабытын көрдөрөр кур-дуктар эрэри, алкоголь ыры-нактарын федеральнай уонна региональнай чинчийигэ Ки-нин сабаҕалаһынын арыгы утахтары кистээн оноруу элбэ-эбитигэр тириэрдэллэр. Икки сыл анараа өттүгэр арыгыны кистээн оноруу уонна батары дойду бүттүүнү көрдөрүүтүтэн үс гыммыт би-ирин ылар буолаһына, 2009 сыл бүтүүтүгэр арыгыны кистээн оноруу дойду онорор бородуук-суйатын 50%-гар тэннэһиэ диэн сабаҕалыыллар.

Официальнай статистика көрдөрөрүнэн арыгыны оноруу намтааһына алкоголь ырыына-гар бүтүннүүтүгэр көстөр. Туох-кэнсиэрбэлээһин намтыы турар. Сыл түөрт ыйын устатыгар ити-лэри оноруу хайы-үйэ 10% нама-таата.

Маныаха сүрүн биричинэ-нэн балык уонна муора бороду-укталарын сыаналара 14% үрдэ-эбитигэр буолар. Ааспыт сылга итилер атыылаһы уонна ту-һаны үрдүктүк үүммүт буол-лаһына, бийыл адыс да атыы-лаһына буолан эрэллэр. Балык хампааннаһаларын дирекцията санырынан нэһилиэһнээ бу ро-родуукталар сыаналарына наһаа ыарыҕатар. Манник көстүү ыкса күһүңгэ дылы барыа диэн дьиксинэллэр. Ити кэнниттэн сана сезон саҕаланнаһына баҕар балыкка сыана түһүөн сөп, оч-чоһуна балык ырыынага кири-сиһи тулуқтаһар дьобурдаах диэн сабаҕалыыллар.

Балык ырыынагар киһи эрэ-нэрэ биір : тастан манник боро-дууксуйа кириитэ аччыыр. Ол курдук урут Норвегияттан се-ледка сүрүннээн кириэр буолла-һына, ити тохтогуллан билигин дойдуга оһоһуллар сеledканы солбуллуоҕа. 2008 сылга хоһо-тооххо балык уонна муора боро-дуукталарын тастан киллэри кээмэйэ 15-20%-нан аччыаҕа.

Эти оноруу ырыынагар эмиэ намтааһын көстөр. Өссө ааспыт күһүн Россия Эккэ соһа ма-нын сабаҕалаһыны онорбута. Союз салайааччыта Мушег Ма-миконян ааһан таһаарытынан 2009 с. эти уонна эт бородуукта-ларын туһаны 15-17% аччыах-таах. Росстат көрдөрүүтүнэн халбаһы оһоһуктары дойдуга оноруу кээмэйэ 10% аччаата.

диэн сабаҕалаһын эмиэ баар.

Үүт оһоһуктар салаалары-гар, чуолаан сылаах сыырдары уонна брыһзалары онорууга са-лаалар көрдөрүүлэрэ үрдүүр. Сыл саҕаланыабыттан сыыры оноруу 10-11% улаатта. Урукку өттүгэр Россия сыыры онорооч-чулара хаалылаахтык үлэли-иллэрэ, итиннэхэ оборудование өттүнэн мөлтөх хааччылыгы, аныгылыгы технологияны быта-анник туттуу, Белоруссияттан, Украинадан уонна Прибалти-кадан чэпчэки сыаналаах боро-дууксуйа кириитэ биричинэ буолаллар. Бу салааны кэтээн көрөөччүлэр этэллэринэн кири-исе саҕаланынан иннинэ сыыры онорооччулар оборудованиела-рын санартылар итиннээ үрдүк хааччылааххалаах бородууксуйа-ны бөлэмниир буоланнар кэлэр өттүгэр улахан эрэллээхтэр.

Бүгүһүн күннэ эт оһоһу-ктары оноруу эмиэ үүнэр, чуола-ан, көтөр уонна сибиһиннээ эттэ-ригэр. Ааспыт сылга тэннээтэх-хэ үүнүү 12%-га тэннээтэ. Тастан кириити квотата аччаабы-тынан дойду бэйэтигэр оһоһул-лар бородууксуйа итин кытта тэннэ күрөстэхэр кыахтанна. Эккэ сыана үрдэбитинэн онорон таһаарааччылар барыс-таахтык үлэлиир суолга үктэн-нилэр. 2009 с. бастакы кварталы-гар эт тастан кириитэ 30% ач-чаата. Бу ырыынакка үлэлэччилэр кэлэр өттүгэр, сыл устатын тухары үчүгэй өрүттэстик үлэлиэхпит диэн сыана быһаллар.

Бэчээккэ бэлэмнээтэ Григорий ЭВЕРСТОВ

Доробуйа баар — күндү баай АБЫРАЛЛААХ СЫННЬАЛАН

Дьокуускай куорат соһуруу өттүгэр Чочур Мыраан бэс чадалаах, ыраас күөллэрдээх даача-ларга, сынньаланна анаммыт сиригэр «Абырал» диэн профилакторий ахсыс сылын үлэлиир. Урук-кута авиатордар сынньанар киһинэрин саҕардан, тупсаран онорбуттар. Сылы быһа 18-21 хонуктаах путевканы республика араас мунуктарыттан оҕоттон кырдыаһыгар тийэ кэпсөн сынньаналлар. Кинилэри кылаабынай быраас С.А. Багров, медпер-сонал, миннигэс астаах повардар, бары үлэһит-эр истинник көрсөөлөр эбит. Анал культурнай тэрээһиннэри А.С. Осипова бытар. Концертар, бэ-сиэдэлэр, быһастакалар, куорат, улуустар билли-

иллээх дьоннорун кытта көрсүһүүлэр тиһигин быс-пакка ытыллаллар. Онон сынньанааччылар пу-тевканын бириэмэтин билбөккэ аһаралларын ту-һунан үөрэ-көтө кэспииллэр.

Биһиги улууспуттан, чуолаан 1 Хомустаах-тан хас да кырдыас быйыл кириэн сынньаммыт-тара. Кинилэр путевка биэрбит социальнай харал-та управлениетыгар, ветераннар советтарын пред-седателигэр Н.П. Переваловаҕа мугура суох махтаналлар.

Сайын манна оҕолор сынньаналлар. Аҕыйах хо-нуктааһыта мин «Абыралга» бара сылдьан Амма-тан, Чурапчыттан кэлбит оҕолор ыһыт тэрээһин-нэригэр сырыттым. Чугастааһы «Сосновый бор» санаторий оҕолорун кытта волейбол оонньоохтаах-тары, дискотека ытыгылаахтааһын истэн оҕолор үөрэ-көтө хаалбыттара.

Елена НЕУСТРОЕВА, общественный корреспондент

Нам улдууһугар милиция тэриллбитэ 90 сыллаах үбүлүөй уонна ис дьыала отделын саҥа дьыалта үлэҕэ киирбитэ от ыйын 11 күнүгэр үрдүк сэрэгэ бэлэттэннэ. Бастаан аал дьыалта үлэҕэ киирбитэ сэрэгэ туруоруутун үөрүүлээх церемонията буолла. Өрөгөйдөөх үбүлүөй буолбутун уонна саҥа объект үлэҕэ киирбитин кэрэһэлиир улахан сэргэни ыалдьыттар: ис дьыала министрин солбуйааччы С.П. Кондаков, урукку сылларга Намнааҕы ис дьыала отделын салайбыт М.М. Павлов, П.А. Зырянов, Е.И. Ефимов, билинни начальни В.И. Николаев о.д.а. туруордулар (хаартыскаҕа). Алгысчыт Иннокентий Уваровскай аал уоту аһатан саҥа дьыа үһүн үйэлээх буоларыгар **Үрдүк Айылартан көрдөстө, үбүлүөйүн эвэрдэлээтэ.**

Икки улахан бэлиэ түгэни бэлиэтиир ыһыах Бөтүг нэһилиэгин саналы тутаһуулар паракатыгар буолла. Сахалы үгүнэн ыһыах аал уоту аһатынан саҥаланна. Ыгырыллаах ыалдьыттар: ис дьыала министрин солбуйааччы С.П. Кондаков, МВД ветераннарын сэбиэтин президиумун чилиэн П.П. Колесов, МВД бочуоттаах сотрудникта, милиция полковнига, Нам отделын 1995-2000 сс. салайбыт М.М. Павлов, отделы 2000-2004 сс. салайбыт, милиция полковнига П.А. Зырянов, улус баһылыгы солбуйааччы Г.В. Гуляев, ис дьыала отделын начальни В.И. Николаев сценаҕа тахсан бэйэлэрин эвэрдэ, махтал тылларын эттилэр.

Бырааһыннык саамай өрө көтөҕүллүүлээх уонна көстүүлээх, дьон сэнээрбит

УБҮЛҮӨЙГЭ — САҢА ДЬИЭНИ!

PDF Compressor Free Version

«Милиция туйгуна» үрдүк ааты ИВС милиционердара С.В. Артемьев, А.А. Мишин, ГДиР инспектора Е.А. Стручкова ылылар. Ис дьыала министрин Бочуотунай грамоталара начальни солбуйааччыгар А.Д. Софроноваҕа, начальни солбуйааччыгар А.И. Ильинга, В.Н. Рыкуноваҕа, «Кодак» фирма директоругар И.П. Софроновка ис дьыала министрин Бочуотунай грамоталара туттарылыннылар.

Намнааҕы милиция тэриллбитэ 90 сылынан сибээстээн «Намская милиция в воспоминаниях...» дьон бэрт тупсаҕай көрүннээх кинигэ бэчээттэнэн табыста. Бу кинигэни уонна юбилейнай балаһаах «Энсиэли» хаһыаты бары ыалдьыттарга, ветераннарга бэлэх уунулар. Ыһыах кэмигэр сотрудниктар бэйэлэрин уонна оҕолорун күүстэринэн концерт көрдөрүлүннэ. Мас тардыһытыгар, халсаҕайга о.д.а. спорт көрүннэригэр күрэхтэһиилэр тэриллэн дьон тыҥааһыннаах түгэнигэр көрдүлэр. Бүгүнгү үөрүүлээх күнүгэ кэлбит бары ыалдьыттар: урукку начальниктар, араас сылларга үлэлии сылдьыбыт сотрудниктар, тэрилтэлэр салайааччылара, нэһиликтэр баһылыктара бэйэлэрин эвэрдэ тылларын этэн туран үлэлэригэр үрдүк ситиһиилэри баҕардылар, бэлэхтарин туттардылар.

Эверстова, участковай уполномоченнайдар отделениеларын салайааччы Е.С. Терехов, участковай М.М. Кокорев, ПДН инспектора О.А. Павлова, следователь Т.Г. Семенова, МОБ начальнигы э.т. П.Г. Сокольников, ГАИ старшай инспектора В.А. Аргунов наҕараадаланнылар. Оперативнай-служебнай үлэҕэ үрдүк көрдөрүүлэри ситиспит старшай участковай уполномоченнай П.П. Васильев, ИВС начальнигы солбуйааччы А.П. Голиков, старшай следователь В.С.

Бэлиэ түгэнигэр

«Милиция туйгуна» үрдүк ааты ИВС милиционердара С.В. Артемьев, А.А. Мишин, ГДиР инспектора Е.А. Стручкова ылылар. Ис дьыала министрин Бочуотунай грамоталара начальни солбуйааччыгар А.Д. Софроноваҕа, начальни солбуйааччыгар А.И. Ильинга, В.Н. Рыкуноваҕа, «Кодак» фирма директоругар И.П. Софроновка ис дьыала министрин Бочуотунай грамоталара туттарылыннылар.

Ис дьыала министрин сыаналаах бэлиэтинэн — чаһынан а ч а л ь н и к көмөлөөһүчүтэ-оперативнай дьуһуурунай М.И. Аммосов, штаб начальнига М.В. Эверстова, участковай уполномоченнайдар отделениеларын салайааччы Е.С. Терехов, участковай М.М. Кокорев, ПДН инспектора О.А. Павлова, следователь Т.Г. Семенова, МОБ начальнигы э.т. П.Г. Сокольников, ГАИ старшай инспектора В.А. Аргунов наҕараадаланнылар. Оперативнай-служебнай үлэҕэ үрдүк көрдөрүүлэри ситиспит старшай участковай уполномоченнай П.П. Васильев, ИВС начальнигы солбуйааччы А.П. Голиков, старшай следователь В.С.

Аҕа дойду сэриитин кэмин көрдөрөтүөнэ эмиз олус интэриэһинэй буолла. ГАЗ-63, ГАЗ-53 эргэ («сэрии кэминэҕи») массыналар үрдүлэригэр саллаат формалаах дьон тураллар, кыһыл былаах тэлээрэр, бары автомат тупсуптар. Кинилэри кытта олус эргэ ИЖ-49 мотоциклга саллаат олорон аһар. Ол кэниэ билинни кэми көрдөрөн параднай формалаах сотрудниктар парадтаан хаамаллар, кэнилэригэр бары ветераннар стадионна тахсан парадтыыллар. Театрализованнай предствлениены сахалы таһаастаах дьон сценаҕа тахсан оһуохайынан түмүктүүлэр.

«Үөрэҕир» национальнай бырайыак

ЧЕРЧЕНИЕҔЭ УРАТЫ БОЛҔОМТОНУ УУРУОХХА

Черчение-үөрэх программатынан оскуолаҕа үөрэтиллэр предметтэртэн биер туттаахтара буолар. Ол эрээри, хомойох иһин, бу предметкэ ситэ-хото болҔомто ууруллубат, үөрэтиллэр чааһа, кэмэ да кыра курдук. Дьынҕэр черчение техническэй идэлэргэ үөрэнэргэ биер сүрүн предметинэн аабыллар. Үрдүк үөрэххэ үөрэнэ киирэн баран черчениены ыарыраппыт, онно кыаллыбатах үгүс буолар.

Бу боппуруоска ис сүрүөйттэн ыалдьар, дууһатынан кыһаллар, санаатын уураар киһинэн педагогическэй үлэ ветерана, маастар-педагог, СР үөрэҕиритин туйгуна Слепцов И.И. буолар. Кини өр сылларга черчениены улус оскуолаларыгар, үлэтин кэники сылларыгар Хатын Арыы орто оскуолатыгар таһаарылаахтык үөрөппитэ, оҕолору угуйбута. Кини үөрэнээчилэрэ мэлдьи улуска, республикаҕа инники күөнгэ сылдьаллара. Иннокентий Иннокентьевич черчение уустук боппуруостарын, задачаларын оҕолорго тийийимтэһэ сына өйдөтөн, баһааран, олоххо миэстэлэрин буларга үгүс үөрэнээччини сирдээтэҕэ, ыйдаҕа.

Билигин учуул төһө да бочуоттаах сынныаланҥа олордор оскуолатыттан, оҕолортон тэйин хаалбат, дууһата ыалдьар дьыалатыгар санаатын син-биер түмэр, уураар. Ол курдук кини улустастааҕы черчение олимпиадатын тэрийсээчилэртэн биердэстэрэ уонна бу олимпиадаҕа 2005-2006 үөрэх сылыттан спонсор быһытынан бэйэтин аатыттан тус бириистэри олохтуур. Тус бириистэрин 9, 10, 11 кылаас үөрэнээчилэригэр «Сыл бастын чертежнига», учууталлар-

га «Бастын черчение учуутала», оскуолаҕа «Черчениены үөрэтигэр бастын оскуола» ааттарын туттарар. Бу бириистэр дипломнаахтар, мэтээллээхтэр, көһөрүллэ сылдьар кубоктаахтар.

Быйылгы үөрэх дьылыгар улустастааҕы черчение олимпиадатыгар барыта 90 үөрэнээччи кыттыны ылбыттара. Кыайылаахтарынан 7-8 кылаастарга Гоголев Женья (Арбын), Скрыбкин Ваня (1 Хомустаах), Ядрихинская Надя (Нам 1 №-дээх оскуола), 8-9 кылаастарга Суздадова Ньургуйаана (Бөтүг), Протопопов Федосий (2 Хомустаах), Гаврильева Ангелина (Хатын Арыы), 10-11 кылаастарга Охлопкова Лия (1 Хомустаах), Иванова Сергияна (Бөтүг), Федотова Лера (1 Хомустаах) ааттаннылар. Оскуолаҕа ылан көрдөххө, үчүгэй түмүктэри 1 Хомустаах (учуутал Татаринов А.М.), 2 Хомустаах (учуутал Юшкова И.Ф.), Нам 1 №-дээх (учуутал Гуляева Е.В.) уонна Арбын (учуутал Гоголева А.И.) орто оскуолаҕа көрдөрдүлэр.

Кыайылаахтар наҕараадаларын тутан, сыһаларын-халтыларын быһаарсан, санаа үллэстэн тарастылар. Үөрэх управлениетын аатыттан бу тэрээһини ытыгыга кылаатын киллэрсэр ветеран учууталыгыгар Слепцов И.И. ис сүрэхтэн махтанан туран инникитин бу курдук улус учууталларыгар көмө, сүбэ-ама буола сылдьарыгар, тус олоҕор этэнгэ буолууну баҕарабыт. Онтон үөрэнээччилэргэ черчение предметигэр кыһаллан үөрэниг, болҔомтобутун уурун дьин сүбэлибит.

М. ИГНАТЬЕВА, үөрэх управлениета

Хас биридди киһи өйүгэр оскуолаҕа олоҕуттан хайаан да ордук чабылхайдык маннайгы учууталын уобараһа хаалар. Учууталаан бастаан тугу санарбыта, хайдах күлэрэ, туюктан хомойоро, оннооҕор тугу тана сылдьыбыта өйгөр хатанар. Ол да иһин буолуо, маннайгы сүһүөх учууталлара туюх эрэ уратылаах буолаллар — ордук эппиэтинэстээх, идэлэригэр бэриниилээх уонна оҕолорго ийэли кыһамнылаах.

Кини буолаҕа дии оскуола олоҕун, үөрэх суолтатын, доҕордоһуу туһунан маннайгы өйдөбүлү биэрэр, ыһ-ыраас, чапчараас кыра оҕо дууһатын аһар, барыны барытын кэрэхсир, билэ-көрө сатыыр өйүн-санаатын сөптөөх хайысхаҕа салайар киһи. Биер онук учууталынан Никольскай начальнай оскуолаҕа үлэли-хамсыы сылдьар А.И. Шадрин буолар.

Анна Ивановна 1976 с. Никольскай элбэх оҕолоох Шадриннар дьин кэргэннэригэр күн сирин көрбүтэ. Бал улахан оҕото буолан дьин ис-тас үлэтигэр сыстаас, сатабыллаах, биергэ төрөөбүтүгэр кыһамнылаах буола улаппыта. Оскуоланы бүтэрээт да биер сыл Аммага Сатаҕай нэһилиэгэр учууталлаабыта уонна, учуутал үлэтин биһирээн, Бүлүүтэҕи педучилищеҕа үлэҕэ киирбитэ.

Училищен ситиһиилээхтик бүтэрэн баран төрөөбүт нэһилиэгэр Никольскайга учууталынан үлэли кэлбитэ номуно 12 сыл буолла. Ол сылдьан 2005 с. СГУ пединститутун кэтэктэн үөрэ-

Учуутал — үгүс чулуута НИКОЛЬСКАЙДАР КИЭН ТУТТАР КЫЫСТАРА

нэн бүтэрдэ. Быйыл Анна Ивановна үһүс сыһууһун таһаарда. Уон оҕоттон Эверстова Сусанна улустастаагы гимназияҕа, Тихонова Дуня уонна Олесова Диана Хамаҕаттааҕа саҥа-француз оскуолатыгар киирэннэр учууталларын үөртүлэр.

Быйыл бүтэрибит үөрэнээччи-

таагы турнирга кыттан 3 миэстэ, ССРС спорт маастара Э. Иванов бириһигэр Үөдэйгэ буолбут күрэхтэһиигэ 2 миэстэ буолулаабыта.

Анна Ивановна кылааһыгар прикладной искусствоза сыһыануох элбэх интэриэһинэй куруһуоктары ыһтар, оҕо айартутар талааннарын сайыннарар. Ол түмүгүнэн үөрэнээччилэр бэйэлэрин оноһуктарынан улустастааҕы «Наукаҕа бастакы үктэл» конференцияга ситиһиилээхтик кыттыбыттара, Эверстова Сусанна, Михайлова Даяана бастакы, Тихонова Дуня иккис миэстэлэспиттэрэ, Курдин Артем сертификат ылбыта.

Бу дакылааттарынан региональнай «Виноградовскай аабылларга» кыттан бириистээх миэстэлэрин бигэрэппиттэрэ. Маны таһынан бу саас улустастаагы предметнэй олимпиадаҕа Анна Ивановна 8 оҕото ахсыан бириистээх миэстэлэри ылаттаабыттара, учууталларын даҕаны, төрөппүттэрин даҕаны үөрдүбүттэрэ, сөхтөрбүттэрэ.

Бу ситиһиилэр ханнык да үлэни чопчу толорор, быһаарылаах, оҕо, төрөппүккэ олус сатабыллаах сыһыаннаах эдэр учуутал Анна Ивановна сыралла-х үлэтин түмүктэргэ диэтэххэ сыһа буолбат. Кини сылтан сыл айы методическай таһыма үрдээн, үөрэтигэр, иитигэр саҥаттан саҥа ньымалары киллэрэн иһэр.

Быйыл педагогическай аабылларга «Развитие логического мышления на уроках математики» дакылаатынан кыттан махтал сурук ылла уонна республикатааҕы аабылларга кыттарга махтиэлэннэ, үөрэх түмүгүнэн улустастаагы үөрэх управлениетын Бочуотунай грамотатынан наҕараадаланна.

Учуутал хас күн айы кэлэр кэмгэ үлэлиир дьин мээһэҕэ этилибэт. Кини үлэтин үтүө түмүгүнэн талааннаах, ханнык баҕарар үлэҕэ сатабыллаах, олоххо бэриниилээх, кэрэҕэ, сайдыыга талаһар дьон үүнэн тахсаллар.

Е.Р. КОЛЕСОВА, библиотекар

Нам улдуһун социальнай харалтатын управлениета путевка биэрэн уонна пенсионнай сулуоспа бырайыаспытын төлөөн, эмирикэлэр оҕо, ааттырбыт «Боинг» дьон көтөр аалынан **Москваға көттүбүт. Намтан үһүөбүт: Мария Ильинична, Гаврил Степанович Касьяновтар уонна мин. Бу улду дьаалы көтөр аал таһыттан көрдөххө наһаа баараҕайа суох курдук эрэри ис ураҕайыгар 200-кэ киһини киллэрэн Москваға 6 чааһынан тиэрдэр.**

Дьэ добоор, эмирикэлэр обургулар айбыт ааллара үөһэ-ааллара сахсийбакка, чааскылаах чэийи дьалкыппакка, мотуорун тыаһынан салгыппакка айанныыр сеп эбит.

Домодедовага тийбиһипитигэр «Бэс Чагда» диэн плакат курдук суругу тутта сылдьар суоптар автобуска олордоот, санаторийга биэр чааһынан тиэртэ. Санаторий администрацията хаһаангыттан эр билэр дьонун курдук үөрэ-көтө көрсөн олорор хосторбутун булларттаата. Касьяновтар араас процедуралар барылара оноһуллар 1-кы корпуска түбэстилэр. Миигин Даманскай арыга кытайдары кытары сәриилэспит Гуляев диэн Өлөөн ветеранын кытта иккис корпуска анаатылар.

Бу корпус эмиэ бэйэтэ туһунан историялаах дьэ эбит.

МОСКУБАҒА — «БЭС ЧАГДАҒА»

Умнуллубат кэрэ түгэннэр

Ууллэр сэргэхтик ытыллаллар, араас экскурсиялар, киинэлэр, караокекар, үңкүүлэр ытыллаллар.

Михаил Ефимович бэйэтэ 2-с корпуска олорор, онтон сылдьан Москваға үлэлиир эбит. Сарсыарда эрдэ турар уонна

хонон баран кинигэбин хайбаан турда. «Суруйааччылар союзтарыгар бааргын дуо?» диэн ыйыппытыгар «кырдьаҕастары ылбаттар» диэбиһипин бэркэ дьиктиргээтэ.

Биридэ балачча үһүһүк бэсидэлэстибит, онно наар мин боппуруостаан ол кэпсэтиибит интервью курдук буолла. Бастаан киһи: «учуутал киһи эн санаагар оскуолаҕа туох проблемалар баалларый?» диэн ыйыппытыгар, «мин кыра тыа оскуолаларын сабаары гыналлар» диэбиһипэр киһим «ол республика бюджеттэн тутулуктаах» диэн этэн кэбистэ.

Эссэ «ЕГЭ-ни сорохтор сирэллэр, оҕо тыла сайдыытын уонна логической толкуйун кыйан быһаарбат» диэбиһипэр «ЕГЭ олоххо киириэҕэ, үчүгэй буолуо» диэтэ. «Оскуолаҕа араас предметтери сэттис эрэ кылааска диэри үөрэтиэххэ наада, онтон үрдүкү кылаастарга оҕо дьоһурдаах предметтерин ди-

рингэтин үөрэтиэххэ наада уонна оскуолаҕа учууталлар иитии үлэтигэр суолта биэрбэт буолулар, наар үөрэх эрэ өттүгэр оҕунулар» диэр. «Бу буола турар кризис төһө өр буолуой?» диэн ыйытыбар «уһуура буолуо» диэтэ. «Республика нефтэ-эх, чохтоох сирдэрин атыылаан кэбистилэр» диэн хомийорун эттэ, «аны АПРОСА акцияларын атыылаан кэбиһиэхтэ» диэн сэрэнэрин биллэрдэ.

«Оччодо дьэ олох идэйэрбит буолуо» диэбиһипэр «син олорубуккут курдук олоруоххут» диэн кэбистэ. Эссэ «пенсияҕа хотугу коэффициент ханан эбиллэр?» диэн ыйыппыттар, «эһиги өссө да эбиэскэй өйүңүн санаанан олороҕут, пенсия системата олох улартыаары турар, налоговый систематтан сгравховойга киириэхтэ-эспит» диэбитин ситэ өйдөөбөтүм. Мин төһө пенсияны ыларбын ыйыппытыгар «9 тыһынчаны ылабын» диэбиһипэр «2010 сылга 15 тыһынчаны ыларын буолуо» диэн үөртэ.

Балачча өр бэсидэлэспипититтэн арыый бөдөн өттүн тутан хаалбыппын бу суруйдум. Уопсайынан, «Бэс чагда» 21 хонукка Касьяновтары кытары олус үчүгэйдик сынньанан, эмтэнэн кэлбиһипитигэр социальнай харалта уонна пенсионнай сулуоспа бары үлэһиттэригэр улахан махталбытын биллэрэбит.

СЭКИ

Күннэтэ көрөр дьоммут

СИВЦЕВТЭР КИЙИИТТЭРЭ

Киһи барахсан ханна-ханна тийбэтэҕэй? Мин бүгүн суруйар кыргыттарым бары Сивцевтэр диэн ыал кийииттэрэ. Кинилэр убай-быраат кэргэттэрэ буолан, оҕо-уруу төрөтөн, сиэннэрин биэбэйдэһэн Нам селотугар олорбуттара номчуо 40-ча сыл буолла.

Улахан уол Виктор кэргэнэ Клавдия Яковлевна Бүлүүттэн төрүттээх. Бэрт сытыы-хотуу кыыс этэ. Онтон Шураалаах Аграфена Төңүлүтэҕэй СПТУ-ну бүтэрэн иистэнньэн идэтин баһылааннар Нам оройуонун быткомбинатыгар үлэлэрин саҕалаабыттара. Шура Мэнэ-Хангалас Харатын кыһа, Аграфена детдом иитиллэ-эчтитэ, Хангалас Чапаевтыттан сылдьар. Шура ийэтэ эрдэ өлөн эдиийигэр, оттон Аграфена төгүрүк тулааһа буолан балтыларын кытта Дириң детдомугар иитиллибиттэрэ. Онон бу кыргыттар олохто тардыһылыара күстээх. Кинилэр утуу-субуу убай-быраат Сивцевтэргэ кэргэн тахсыбыттара.

Аграфена Дмитриевна үс оҕо ийэтэ, үс сиэн эбээтэ. Өр сылга бытовое ыһыллыар дылы үлэлээбитэ. Ол кэнниттэн оройуон таас балыһаатыгар араас үлэҕэ үлэлээн билигин да поликлиникаға санитаркалыы сылдьар. Оуруоту да, сибэккини да олордор, уһаайбатын иһигэр барыта үүммүт буолар. Кэргэнинээн Иннокентий Петровичтың ингэ-дьана суох бэрт холкутук, бэйэ-бэйэлэрин убаастаһан олороллор. Дьиэ кэргэн баһылыга Иннокентий Петрович дьон-сэргэ убаастабылынан туһанар электрик.

Кинилэр улахан уоллара Петр кэргэнэ учуутал идэлээх, Уус-Алдан кыһа. Соҕотох кыыстара София кэргэнэ Бүлүүттэн төрүттээх, эмиэ учуутал идэлээх. Кинилэр билигин дьэ туттан Нэлэҕэргэ олороллор. Кыра уол Витя тутуу үлэтигэр сыстаҕас буолан биригээдэҕэ кыттыһан үлэлиир.

Оттон Шура туһуна кэспир буоллааха, соторутааҕыта курдук этэ, оччолорго эдэр уол Петр курбуу курдук үһүн унуохтаах, кыраһыабы кыһы кэргэн ылбыта. Эдэр ыал очоттон туохтан да толлубакка араас үлэҕэ үлэлээбиттэрэ. Биэс оҕону төрөтөн улаатыннарбыттара. Оҕо көрүүгүгэр Шура эдиийэ көмөлөһөрө. Шура олохун доҕоро Петр Петрович өр сылларга милиция түбүктээх үлэтигэр үлэлээн полковникка тийиэ үүнэн билигин бочуоттаах сынньаланҥа олорор. Кинилэр олох араас уустуктарын билиммэккэ бэйэ-бэйэлэрин өйөнөн, убаастаһан олороллор. Даадарга дьэ-уот огостубуттара, гаас киллэттэрбиттэрэ.

Улахан кыыс Ася билигин В.И. Гуляева кийиитэ буолан олорор, икки оҕолоох. Гоша Сунтаар кыһа кэргэннээх, эмиэ икки оҕолоохтор. Атаах кыра кыыс Ньургуйаана Никольскайдар кийииттэрэ, биэр оҕолоох, иккестэрин кэтэһэллэр. Петр Таатта кыһа кэргэннээх, биэр оҕолоохтор. Кыра Сашок оскуолатын бүтэрэн суоппарга Граф Биэрэгэр үөрэнэр.

Александра Егоровна ханна да үлэлээтэр ис-киирбэх көрүңнээх, киэн-холку майгылаах куруук күлэ-үөрэ сылдьар ийэ, эбээ. Өр сылга кырдьаҕастар интернаттарыгар араас үлэҕэ үлэлээтэ. Ол тухары майгыта улартыбат, биэр тэн. Оҕолор, сиэннэр тустарыгар туруулаһан үлэли-хамныы сылдьар.

Бу суруйбут ыалларым эдэр дьончо, эдэр ылга холобур буолаллар. Биридэ бэрлилэр олоһу дьонуннаахтык олоруохха наада. Ол туһугар эдэр эрдэххэ сыһа-халгы үктэнимэн. Сити курдук этэн туран Сивцевтэр дьэ кэргэттэригэр дьолу-соргуну, доруобуйаны, чөл олохтоох баай талым олоһу баарабын.

А. ПРОКОПЬЕВА, Салбан

Биһиги, саха омук,

аҕаҕа, Аҕа баһылыкка табыллыбыт дьоллоох омукпут. «Ыал — аҕатынан» дииллэрэ. «Государство — Аҕа Баһылыгынан» буоллаҕа. Хантан да кииннээх-хааннаах буолбуппут иһин, норуот номоһор этиллэринэн, Тыгын Хаантан айдарылаах буоллаһыт. Төһө да Тыгыны ким да илэ хараҕынан көрбөтөбүн иһин, номох олохтон оноһуллар, олоһу кэспир. Ол иһин биһиги, сахалар, Тыгыны төрүт Аҕа Баһылыкпытынан билинэрибит оруннаах.

Дьылға Хаан сирин-уотун, дьонун-сэргэтин көрүүгэ-истиҕигэ анаан кэммиттэн кэмигэр Баһылыгы төрөтөр, ол эрэри ити эмиэ киһитигтэн тутулуктаах. Холобур, Грузия президентэ Михаил Саакашвили, Украина оранжеевэй өгнөөх охсуһуулаах былаастарыттан туох да туһа суох. Маннькы былаас — бэйэ омугун мугнааһын, урукку олоһу илдьи тэпси, атыннык эттэххэ, ийэни-аҕаны, төрүт ханы хабарҕалааһын.

Оттон биһиги — сахалар сайлаааччыларбыт саастарын тухары алаастарын саҕатынан эргийэ сылдьан күнү көрсөллөр. Ол аата иннилэрин-кэннилэрин көрүнөллөр, барыны бары сыаналаан, мэхэмээнгэ тэйбэҥнээн көрөн баран быһаарыналлар, ол иһин норуот тэйбэт, киһилэр тылларын-өстөрүн тирэх огостор. Оччоҕо сайлаааччыларбыт бүтүн норуот күүһэ күүстөнөллөр.

Олох кэрчиктэрэ хайаан да утарсылаах уонна охсуһуулаах буолаллар, оннук да буолуохтаах. Ол улартыһыны таба үктээһинтэн охсуһуутун содула лаппа аччыыр. Холобур, эбискэй былааһы олохтоонунна сахалар химиэллээхтик кыттан, сайлаааччыларбыт кэмигэр сөпкө туруорсан, государственноһы олохтоон тураһаллар.

Социализмы тутуһан сайдыылаах Саха ааттанныбыт, билигин демократическай олоххо Россияҕа ааппыт-суолбут лаппа ааттанар. Ол эрэри, сирбит-уоппут баайа бэрт буолан, эргичи харах халтаһатын ырыгар сырыттарбыт да, Аҕа Баһылыктарбыт Урдүкү Былаастары кытта сөпкө өйдөнөн, быһаарсан, күн бүгүн ыаннык Ийэ буолан олоробут.

Сахалар, кырдык, дьоллоох дьоммут. Куһаҕан да үчүгэй-дээҕэ чохчы: ыраахтааҕы ыйаа-

Киһи — киһиэхэ

БИҤИГИ — ДЬОЛЛООХ ОМУКТАРЫБЫТ

дынан, Өктөөп өрөбөлүүссүйэтин содулунан биһиги Сахабыт сирэ ырааҕа, тыйыс айылҕалааҕа «эрэһээҥкэтэ суох хаайыгы» ааттанан, политсылынайдар бөҕө кэлэн, саҕа сырдык өйү-санааны аҕалан, бэйэни салайыныыга үөрэтэн, биһиги эдэр салайааччыларбыт кынаттанан барбыттара.

Элбэхтэр бэрт, ааттыы барбаппын, сүгүрүйэрбитин биллэрбин. Киһилэр оччотооһу саха ыччата олоххо охсуһууга күүстээҕин-күрэхтээҕин, дьобурдааһын көрдөрбүттэрэ. Аанһаҕа Максим Аммосовы Чаһылхай Максим диэн ааттыахтара, Ойуунускай талааныгар сүгүрүйүөхтэрэ дуо?! Биһиги ыччарыт кинилэр эрэллэрин түһэн биэрбэтэхтэрэ. Кэлин Москваға да тийһин баран сибэ-эстэрин сүтэрбэтэхтэрэ: Е. Ярославскай, Г. Петровскай, С. Орджоникидзе о.д.а. М. Аммосовы, П. Ойуунускайы, И. Бараховы, С. Аржаковы о.д.а. кытта көрсөллөрө, сүбэ-ама буолаллара. Ол архыып докумуоннарыгар, хаартыскаларыгар көстөр.

Биһиги маннайгы президеммит М.Е. Николаев салайааччылар бэйэ-бэйэлэрин убаастаһылыларыгар, аһан иһэр олоһу ситимниллэригэр улахан суолтаны биэрэр. Кини сүгүрүйэр политсылынайдарга, М. Аммосовка, И. Бараховка, П. Ойуунускайга, А. Кулаковскайга о.д.а. Ол иһин кинилэри чиэстээһини, өйдөбүнньүктэри туруоруу утумнаахтык саҕалаабыт.

М.К. Аммосовтаах кэннилэрттэн Саха сирин дьоно сүгүрүйэр: И.Е. Винокуровка, президенттэрбитигэр М.Е. Николаевка, В.А. Штыровка, кинилэр үлэлээбит кэрдийс кэмнэригэр, М. Аммосов, П. Ойуунускай курдук олоһу толук уураар кэм буолбатаҕын да иһин, үлэлээн ааспыт кэмнэригэр саҕаттан саҕа өйү-санааны, күүһү-уоһу түмэн, ол быһыһыгар араас ыарахан түгэнгэ да түбэстэллэр, көмүс кытахтыгын түөрэ уурдарбатахтара.

Биһиги, сәри иннинээҕи көлүөнэ дьон, ол тыыннаах туоһулар буолабыт уонна сүгүрүйэбит. Оннообор Өлүөнэ Эбэ сааскы көмүлү кыайбакка,

онно-манна харыыны үөскэтэн алдырхайы огортуур.

П.А. Ойуунускайга, М.К. Аммосовка, Г.И. Чиряевка, Ю. Н. Прокопьевка пааматынныктар туруохтарыттан ыла, кинилэр тустарынан ыйыталаһар, сэнгэ-эрэр ыччат лаппа элбээтэ, кинилэри тула дьон-сэргэ эргийэ хаамара хараха быраһыллар буолла.

Биһиги маннайгы президеммит Михаил Ефимович Николаев: «Максим Кирович Аммосов кэнниттэн Саха дьонуттан иккис киһинэн республика бастакы салайааччыта Илья Егорович Винокуров буолар», — диэбитэ. Чохчыга, И.Е. Винокуров үлэлээн ааспыт кэмнэрэ да ону туоһулуур. Гражданскай сәриттэн саҕалаан Аҕа дойдуга сәриитин, ыар үлэ, сүт-судурдан кэмнэригэр тийиэ... Эссө оччолорго быыс булан наукаҥан, сәллиги утары охсуһуу, саха сылыгытын хаанын харыстааһын боппуруостарынан уньуктаахтык дьарыктаммыта, чурарчылар кыһаллаларыгар сыратын-сылбатын анаабыта.

Улуу Кыайыы 65 сылыгар И.Е. Винокуровка анаан Дьокучускай куоракка пааматыннык туруохтааһын олох историята этэ турар. Төрөөбүт Эңсиэлигигэр олорор, ол үчүгэй. Пааматыннык миэстэти эмиэ бэлэм. Дьокучускай куорат Кальвица уонна Дзержинскай уулуссаларын быһа охсуһууларыгар баар баһаарыйа дьэ утарыта турар мундук кизг сквер буолуо. Ити суолунан И.Е. Винокуров төрөөбүт Намыгар сылдьара, ити айаһынан сәриигэ аттаналлара, кыайан-хотон төннөллөрө...

Мин биэр үлээннээҕим — бөлүһүктөр бөлүһүктэрэ, олох историятыгар иккис тыһыны киллэрэр лаппа дьобурдаах, талааннаах учуонай Е.Е. Алексеев баҕа санаалара туолан иһэлэрттэн үөрэбин. И.Е. Винокуров даҕаны таас өйдөбүнньүк буолан туран кэлэр баҕатын сүрүбэр-быарыгар илдэ сылдьара туоларыгар эрэл баар курдук.

ДЬӨГҮӨР ТҮБЭ, суруйааччы, СР уонна Дьокучускай куорат бочуоттаах ветерана

Понедельник, 20 июля

Профилактика до 11.45
11.45 Ералаш
12.00, 15.00, 18.00 Новости
12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Хочу знать
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.10, 22.20 Т/с «След»
17.00 Федеральный судья
18.20 Понять. Простить
19.00 Жди меня
19.50 Давай поженемся!
21.00 Время
21.30 Т/с «Воротилы. Быть вместе»
23.10 Т/с «Обмани меня»
00.00 Золотая коллекция Pixar
00.10 Т/с «Грязные мокрые деньги»
01.00 Т/с «Массовка»
01.30 Х/ф «Нас приняли!»
03.10 Х/ф «В тюрьму!»

Вторник, 21 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Хочу знать
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.10, 22.30 Т/с «След»
17.00 Федеральный судья
18.20 Понять. Простить
19.00 Пусть говорят
19.50 Давай поженемся!
21.00 Время
21.30 Т/с «Воротилы. Быть вместе»
23.20 Т/с «Обмани меня»
00.00 Золотая коллекция Pixar
00.10 Т/с «Грязные мокрые деньги»
01.00 Т/с «Массовка»
01.30 Х/ф «Декамерон»
03.15 Х/ф «Капоне»

Среда, 22 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости

20 июля, понедельник

18:30 «Буулдьянан ытыы спорда»
19:00 35 лет БАМУ «Федерация»
20:00 Программа «Улуус» показывает: Усть-Майский филиал
20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
21:00 «Сарыал»: Спектакль «Иччитэх дьыэ»
21:45 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Конные скачки

21 июля, вторник

18:30 Миирнэйгэ оройуон ыһыаба («Алмастаах кыраай» ТРК)
18:45 «Эргимтэ»
19:00 «Алгыстаах аартык»
19:30 «Стратегия республики»
20:00 «Улуус» программа көрдөрөр: Эдьигээннээзи филиал
20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
21:00 ТВ спорт: Казань куоракка көнгүл туустууга Россия чемпионата. II ч.
22:05 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Легкая атлетика.

09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Хочу знать
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.10, 22.30 Т/с «След»
17.00 Федеральный судья
18.20 Понять. Простить
19.00 Пусть говорят
19.50 Давай поженемся!
21.00 Время
21.30 Т/с «Воротилы. Быть вместе»
23.20 Т/с «Обмани меня»
00.00 Золотая коллекция Pixar
00.10 Т/с «Грязные мокрые деньги»
01.00 Х/ф «Лондон»
02.40 Х/ф «Операция «Медуза», 1 серия

Четверг, 23 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
13.20, 04.10 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Хочу знать
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.10, 22.30 Т/с «След»
17.00 Федеральный судья
18.20 Понять. Простить
19.00 Пусть говорят
19.50 Давай поженемся!
21.00 Время
21.30 Т/с «Воротилы. Быть вместе»
23.20 Т/с «Обмани меня»
00.00 Золотая коллекция Pixar
00.10 Т/с «Грязные мокрые деньги»
01.00 Х/ф «Интервью»
02.30 Х/ф «Операция «Медуза», 2 серия

Пятница, 24 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
13.20, 05.30 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Хочу знать
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.10 Т/с «След»
17.00 Федеральный судья
18.20 Понять. Простить
19.00 Пусть говорят

22 июля, среда

18:45 «Бизнес формула»
19:00 «Өлөөн хоһууна» («Өлөөн» ТВ)
19:45 «Идэҕин таба тал»
20:00 «Улуус» программа көрдөрөр: Манчаары оонньууларын культурнай программатыттан «Кэлэр кэскил, дьоллоох олох түстэниитэ» («Хотун Бүлүү»)
20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
21:00 «Тыа сирэ»
21:30 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Якутские прыжки «Куобах»

23 июля, четверг

18:30 «Сыдыбылга олох салбанаар» («Панорама» ТВ)
18:50 «В мире профессий»
19:10 «Лик»: «Понты для мима»
19:40 «Туймаада ыһыабын көмүс түгэннэрэ»
20:00 «Улуус» программа көрдөрөр: Хангаластаабы филиал
20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
21:00 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Абсолютное первенство по борьбе «Хапсабай»

24 июля, пятница

18:40 Международная конференция по проекту ЮНЕСКО «Великие реки»

19.50 Поле чудес
21.00 Время
21.30 Д/ф «Памяти Владимира Высоцкого. «Своя колея»
23.20 Т/с «Обмани меня»
00.00 Золотая коллекция Pixar
00.10 Т/с «Грязные мокрые деньги»
01.00 Х/ф «Контроль»
03.10 Х/ф «Моя ужасная няня»
04.40 Д/ф «Судиться по-русски»

Суббота, 26 июля

06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Анимационный фильм «Принцесса-Лебедь: Тайна заколдованного королевства»
07.30 Х/ф «Седьмая пуля»
09.00 Слово пастыря
09.10 Здоровье
10.10 Смак
10.50 Д/ф «Василий Шукшин. Человек земли»
12.10 Х/ф «Два Федора»
13.50 Д/ф «Василий Шукшин. «Позови меня в даль светлую»
14.50 Х/ф «Ваш сын и брат»
16.30 Т/с «Личная жизнь доктора Селивановой»
18.00 Х/ф «Печки-лавочки»
20.00 Д/ф «Мария Шукшина. Расскажите мне о моем отце»
21.00 Время
21.15 Т/с «Деревенская комедия»
22.20 Х/ф «Пророк»
00.00 Х/ф «4 месяца, 3 недели и 2 дня»
02.10 Х/ф «В стране женщин»
03.40 Т/с «Богатство»
05.10 Детективы

Воскресенье, 27 июля

06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Х/ф «Убийство в Саншайн-Менор»
07.40 Служу Отчизне!
08.10 Х/ф «Командир счастливой «Шуки»
10.10 Непутевые заметки
10.30 Пока все дома
11.20 Фазенда
12.10 Сокровище нации
13.10 Х/ф «Одиночное плавание»
15.00 Ударная сила
15.40 Х/ф «Большой папа»
17.10 Д/ф «Курортный роман. Опасные связи»
18.00 Две звезды
21.00 Время
21.20 Большая разница
22.20 Х/ф «Реальные кабаны»
00.10 Футбол. Чемпионат России. XV тур. ЦСКА - «Спартак»
02.20 Х/ф «На расстоянии удара»
04.20 Т/с «Богатство»

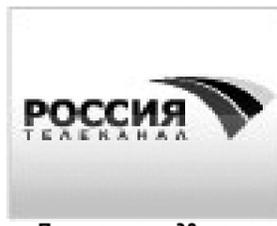
19:25 «Правовед»
20:00 Программа «Улуус» показывает: Нерюнгринский филиал
20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
21:00 «Аал Луук мас»: Гавриил Товаров
0:30 «Миграционная служба ба» (ТРК «Алмазный край»)

25 июля, суббота

18:30 «Геван»: «Пускай горят костры таежных юкагиров...»
19:00 «Тарбаахатпын астыахха»: Леонид Спиридонов
19:30 «Якутия. День за днем» Информационная программа
20:05 «Истинг илдьит»
20:50 «Олох биир — дьылба араас» (Мэнгэ-Хангаластаабы филиал)
21:20 «Ус Хатынгга ыччат түһүлгэтэ»
21:40 «Сардаана»
22:10 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Хапсабай

26 июля, воскресенье

17:45 III Республиканский фестиваль по брейк-дансу «The North Battle»
18:15 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Абсолютный чемпионат РФ по мас-рестлингу
20:15 «Ыра санаа утаба». Уус-уран киинэ

Понедельник, 20 июля

11.50, 14.40 Х/ф «Майор Вихрь»
14.00, 17.00, 20.00 Вести
14.20, 17.25, 20.30 Вести
17.50 Дежурная часть
18.00 «Однажды будет любовь»
19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Две сестры - 2»
22.50 Городок
23.50 Вести+
00.10 Х/ф «Мой великан»
Вторник, 21 июля
05.00 Доброе утро, Россия!
08.55 Д/ф «Доброволец против Бубликова. Несыгранные роли Петра Щербатова»
09.50, 12.00 Т/с «Улицы разбитых фонарей»
10.50, 17.50 Дежурная часть
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.25, 14.20, 17.25 Вести
11.45 Мультфильм
13.00 «Гонка за счастьем»
14.40 «Возвращение Турецкого»
15.35 Суд идет
16.30 «Кулагин и партнеры»
18.00 «Однажды будет любовь»
19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Две сестры - 2»
22.50 Д/ф «Кулебякой по диктатору. Гастрономическая ностальгия»
23.50 Вести+
00.10 Х/ф «Шекспиру и не снилось...»
02.15 Горячая десятка
Среда, 22 июля

Понедельник, 20 июля

11.00 Чемпионат мира по водным видам спорта
12.45, 15.00, 18.40, 23.45, 03.30, 07.05 Вести-спорт
13.00, 14.15 Зарядка
13.15, 13.55 Мультфильм
13.40 Мастер спорта
14.30 Путь Дракона
15.10 Вести-спорт
15.15 Рыбалка с Радзишевским
15.30 Легкая атлетика.
18.05 Чемпионат мира по футболу. Южная Африка
18.55 Чемпионат мира по водным видам спорта
20.15 Пляжный волейбол.
21.50 Футбол. Премьер-лига. «Спартак» (Москва) - «Крылья Советов» (Самара)
23.55 Футбол. Премьер-лига. «Терек» (Грозный) - «Зенит» (Санкт-Петербург)
01.55 Чемпионат мира по водным видам спорта
03.50 Неделя спорта
04.55 Европейский покерный тур
05.55 Чемпионат России по силовому экстриму. Финал
07.15 Волейбол
09.10 Чемпионат мира по водным видам спорта
10.50 Чемпионат мира по водным видам спорта
12.45, 15.00, 18.40, 22.55, 03.15, 06.35 Вести-спорт
13.00, 14.15 Зарядка
13.15, 13.55 Мультфильм
13.40 Мастер спорта
14.30 Летопись спорта
15.10, 00.45 Неделя спорта
16.10 Волейбол
18.05 Скоростной участок
18.55 Чемпионат мира по водным видам спорта
20.30, 06.45 Чемпионат мира по водным видам спорта.
21.55, 03.35 Футбол России
23.05 Чемпионат мира по водным видам спорта
23.25 Чемпионат мира по водным видам спорта
01.45 Чемпионат мира по водным видам спорта.
04.40 Паркур. Настоящая история
05.10 Чемпионат мира по водным видам спорта.
08.10 Чемпионат мира по водным видам спорта.
09.55 Конный спорт
Среда, 22 июля

05.00 Доброе утро, Россия!
08.55 Д/ф «Чертовое колесо Арно Бабаджаняна»
09.50, 11.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей»
10.50, 17.50 Дежурная часть
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.25, 14.20, 17.25 Вести
11.45 Мультфильм
13.00 «Гонка за счастьем»
14.40 «Возвращение Турецкого»
15.35 Суд идет
16.30 «Кулагин и партнеры»
18.00 «Однажды будет любовь»
19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Две сестры - 2»
22.50 Д/ф «Гибель Империи. Византийский урок»
00.20 Вести+
00.40 Х/ф «Прямая трансляция»

Четверг, 23 июля

05.00 Доброе утро, Россия!
08.55 Д/ф «Большой-большой ребенок. Юрий Богатырев»
09.50, 11.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей»
10.50, 17.50 Дежурная часть
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.25, 14.20, 17.25 Вести
11.45 Мультфильм
13.00 «Гонка за счастьем»
14.40 «Возвращение Турецкого»
15.35 Суд идет
16.30 «Кулагин и партнеры»
18.00 «Однажды будет любовь»
19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Две сестры - 2»
22.50 Д/ф «Птица счастья Николая Гнатюка»
23.50 Вести+
00.10 Х/ф «Цельнометаллическая оболочка»
Пятница, 24 июля
05.00 Доброе утро, Россия!
08.55 Мой серебряный шар
09.50, 11.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей»

10.50, 17.50 Дежурная часть
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.25, 14.20, 17.25 Вести
11.45 Мультфильм
13.00 «Гонка за счастьем»
14.40 «Возвращение Турецкого»
15.35 Суд идет
16.30 «Кулагин и партнеры»
18.00 «Однажды будет любовь»
19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
20.50 Вести-Москва
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Две сестры - 2»
22.50 Х/ф «Сайд-степ»
01.05 Х/ф «Все должны умереть»

Суббота, 25 июля

05.55 Х/ф «Следы на снегу»
07.30 Сельский час
08.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести
08.10, 11.10 Вести
08.20 Субботник
09.00 Мультфильм
09.25 «Возвращение в Гайю»
11.20 Д/ф «Он сражался за Родину. Василий Шукшин»
12.20 Х/ф «Стикс»
14.20 Вести-Москва
14.30 Х/ф «Калина красная»
16.35 Субботний вечер
18.15 «Всегда говори «всегда»
20.15 Х/ф «Приговор»
22.10 Х/ф «Третий лишний»
00.10 Х/ф «Гонщик»

Воскресенье, 27 июля

06.10 Х/ф «Золотая мина»
08.50 Мультфильм
09.40 «Тутанхамончик»
11.00, 14.00, 20.00 Вести
11.10 Неделя в городе
12.00 Х/ф «Сокровище»
14.20 Вести-Москва
14.30 Дежурная часть
15.25 Честный детектив
16.00 Смеяться разрешается
18.10 «Всегда говори «всегда»
20.15 Х/ф «Сумасшедшая любовь»
22.10 Х/ф «Мы странно встретились»
23.55 Х/ф «Смертельное оружие - 2»

13.40 Мастер спорта
14.30 Точка отрыва
15.10 Чемпионат мира по водным видам спорта
16.45 Регби. Новая Зеландия - Австралия
18.55 Чемпионат мира по водным видам спорта
20.30 Рыбалка с Радзишевским
20.40 Паркур. Настоящая история
22.35 Футбол России.
23.25 Легкая атлетика.
02.30 Чемпионат мира по водным видам спорта.
04.00 Вести-спорт
04.05 Чемпионат мира по водным видам спорта.
05.20 Мировая серия покера
06.25 Волейбол
09.45 Академическая гребля

Суббота, 25 июля

11.00 Чемпионат мира по водным видам спорта
12.25 Паркур. Настоящая история
13.00, 15.00, 18.40, 21.40, 03.55, 07.30 Вести-спорт
13.10, 15.45, 01.10 Легкая атлетика
15.10, 04.15 Вести-спорт
15.15 Летопись спорта
17.25 Чемпионат мира по водным видам спорта.
18.55 Чемпионат мира по водным видам спорта.
20.40 Футбол России.
21.10 Точка отрыва
21.55 Автоспорт. «Формула-1». Гран-при Венгрии
23.10 Футбол. Премьер-лига. «Локомотив» (Москва) - «Динамо» (Москва)
03.00 Чемпионат мира по водным видам спорта.
04.20, 09.55 Чемпионат мира по водным видам спорта
05.35 Футбол. Премьер-лига. «Зенит» (Санкт-Петербург) - «Рубин» (Казань)
07.40 Чемпионат мира по водным видам спорта. Открытая вода. Мужчины. 25 км
07.55 Волейбол

Воскресенье, 26 июля

10.50 Волейбол
12.50, 15.00, 20.15, 00.00, 03.55, 06.20 Вести-спорт
13.00, 00.10 Регби. ЮАР - Новая Зеландия
15.10, 04.15 Вести-спорт
15.15 Страна спортивная
15.40 Чемпионат мира по водным видам спорта
16.55 Легкая атлетика.
20.25 Чемпионат мира по водным видам спорта
21.45 Автоспорт. «Формула - 1». Гран-при Венгрии
01.55 Чемпионат мира по водным видам спорта. Плавание.
04.20 Волейбол
06.30 Легкая атлетика
10.10 Летопись спорта

Заплати долги — спи покойно!

ВРЕМЯ ПЛАТИТЬ ДОЛГИ

В деятельности Пенсионного фонда всегда актуален вопрос сокращения задолженности по обязательному пенсионному страхованию.

Задолженность по страховым взносам на начало 2009 г. составила 9567264,00 руб. и по сравнению с 2008 г. задолженность выросла на 13%.

В целях обеспечения уплаты текущих страховых взносов и погашения просроченной задолженности по страховым взносам в 2009 г. проведены следующие мероприятия: по итогам 3 квартала 2008 г. направлены предприятиям-должникам «Требования» на уплату задолженности по страховым взносам с учетом начисленных пени 65 «Требований» на сумму 3495737,37 руб. и по платежникам фиксированных платежей (ИП) 628 «Требований» на сумму 1152941,07 руб.

Передано в Службу судебных приставов на юридических лиц, не уплативших страховые взносы по «Требованиям», 54 «Постановления» на сумму 406969,02 руб. и на плательщиков фиксированных платежей 405 «Постановлений» на сумму 832437,45 руб.

По итогам 6 месяцев 2009 г. предъявлено 6 исковых заявлений на взыскание недоимки в Арбитражный суд на сумму 1198999,89 руб. на следующие предприятия, организации: ПО «Илгэ» — 2 заявления на сумму

808514,82 руб., ОАО «Намский комбикормовый завод» на сумму 159485,83 руб., ООО «Сайдам» на сумму 52894,37 руб., МТС СХПК «Намский» на сумму 119513,00 руб., ГУП «Намская улусная типография» на сумму 58591,87 руб.

Вопрос уплаты страховых взносов рассматривается на межведомственной комиссии по налоговой и социальной политике при главе улуса. По итогам 6 месяцев 2009 г. проведено 4 заседания межведомственной комиссии, на которые приглашались руководители и главные бухгалтера следующих предприятий, у которых задолженность не уменьшается: ПО «Илгэ», ГУП «Намская улусная типография», СХПК «Намский хлебобулочный комбинат», ООО «Сайдам», ПО «Байдам», ОАО «Намский комбикормовый завод», СХПК «Эрэл», СХПК МТС «Намский», МУП СМУ «Намстрой», МО «Ленский наслег», КХ «Кэскил», ООО «Энергосервис», ООО «Эрэл», ООО «Тунал», ООО «Аверс». Несмотря на приглашение на заседание межведомственной комиссии некоторые руководители не приходят, тем самым игнорируют работу комиссии: СХПК «Намский хлебобулочный комбинат» — предс. Алексеев Михаил Михайлович, ООО «Энергосервис» — дир. Попов Иван Алексеевич, КХ «Кэскил» — гл. Кузьмин Алексей Алексеевич, ООО

«Эрэл» — рук. Дураев Дмитрий Дмитриевич, приглашены 2 раза и не явились.

Поквартально направляется список предприятий-должников прокурорского реагирования.

Но, несмотря на принимаемые меры, задолженность по страховым взносам не уменьшается. На данный момент имеют большую задолженность следующие плательщики: ПО «Илгэ» — 2201315,00 руб., ПО «Байдам» — 338911,39 руб., Намская улусная типография — 196205,40 руб.

Неуплата или неполная уплата страховых взносов непременно отразится негативной стороной для конкретного работника при назначении пенсии, для работающего пенсионера при перерасчете страховой части трудовой пенсии. Это означает, что застрахованное лицо, которому предстоит уход на пенсию, получит пенсию в меньшем размере от своего расчетного капитала.

Неотвратимость штрафных санкций, взыскание страховых взносов через судебные органы не должна являться основополагающим мотивом полной и своевременной уплаты страховых взносов на обязательное пенсионное страхование. Скорее надо говорить об ответственности руководителей предприятий, организации перед работающими у них лицами.

Н.И. ШАДРИНА,
специалист-эксперт
по правовым вопросам

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

В целях реализации постановления правительства РС(Я) от 25.06.2009 г. N 269 «Об утверждении Положения о порядке назначения и предоставления компенсационных выплат семьям, имеющим детей, установленных Законом РС(Я) от 17.12.2008 г. 643-3 N 147-1Y «Об охране семьи, материнства, отцовства и детства в РС(Я)» Управление социальной защиты по Намскому улусу сообщает, что вступили в законную силу следующие дополнительные меры государственной поддержки:

— единовременная компенсационная выплата семье при рождении третьего ребенка в размере 25000 (двадцати пяти тысяч) рублей;

— единовременная компенсационная выплата молодым семьям, в которых оба супруга не достигли возраста тридцати лет, в период до двух лет со дня регистрации брака при рождении первого ребенка (усыновления ребенка в возрасте до трех месяцев) в размере 4000 (четыре тысяч) рублей;

— ежегодная единовременная компенсационная выплата в размере 2000 (две тысячи) рублей на детей из многодетных семей, среднедушевой доход которых не превышает величину прожиточного минимума, установленного в РС(Я), на каждого рожденного, усыновленного ребенка, обучающегося в общеобразовательном или начальном профессиональном учреждении (но не старше 18 лет), на приобретение комплекта детской (подростковой) одежды.

Закон действует с 1 января 2009 г. Лицам, не сдавшим документы на назначение, обращаться в управление социальной защиты.

Администрация улуса,
каб. 103, тел. 41-8-40

Финансово-казначейское управление Министерства финансов Республики Саха (Якутия) по Намскому улусу объявляет конкурс на формирование резерва кадров на следующие должности государственной гражданской службы РФ:

1. Руководитель управления
2. Заместитель руководителя управления
3. Руководитель бюджетного отдела
4. Главный специалист бюджетного отдела
5. Главный специалист бюджетного отдела
6. Руководитель отдела финансирования и контроля расходов
7. Главный специалист отдела финансирования и контроля расходов
8. Главный специалист отдела финансирования и контроля расходов
9. Руководитель отдела учета и отчетности — главный бухгалтер
10. Заместитель руководителя отдела учета и отчетности — заместитель главного бухгалтера
11. Главный специалист отдела учета и отчетности
12. Ведущий специалист отдела учета и отчетности

Квалификационные требования: высшее экономическое образование, стаж работы по специальности не менее трех лет.

Для участия в конкурсе необходимо представить в ФКУ МФ РС(Я) по Намскому улусу следующие документы:

1. Личное заявление о допуске к участию в конкурсе произвольной формы с указанием наименования должности государственной гражданской службы РФ, на которую он претендует, а также адрес места

жительства (места пребывания), контактные телефоны;

2. собственноручно заполненную и подписанную анкету по форме, утвержденной распоряжением правительства РФ от 26.05.2005. N 667-р;

3. копию паспорта или заменяющего его документа (соответствующий документ предъявляется лично по прибытии на конкурс);

4. две фотографии размером 4х6 (черно-белые);

5. копию трудовой книжки (за исключением случаев, когда служба осуществляется впервые) или иные документы, подтверждающие трудовую (служебную) деятельность гражданина;

6. копию документа о высшем профессиональном образовании со вкладышем, а также по желанию гражданина о дополнительном профессиональном образовании, о присвоении ученой степени, ученого звания, заверенные нотариально или кадровыми службами по месту работы (службы);

7. сведения о доходах, об имуществе и обязательствах имущественного характера;

8. документ об отсутствии у гражданина заболевания, препятствующего поступлению на государственную гражданскую службу или ее прохождению (выдается медицинским учреждением по месту обслуживания).

Документы принимаются в течение 30 дней с момента опубликования объявления в улусной газете «Энсиэли» (адрес: с. Намцы, Намского улуса, ул. Октябрьская, 1, каб. 202, конт. тел. (факс) (41162) 41185)

ВНИМАНИЮ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ ПРИРОДНОГО ГАЗА!

Намский участок УГРС «Ленагазсервис» просит оплатить задолженность за потребленный природный газ до конца текущего месяца. Напоминаем, что оплата за газ должна производиться ежемесячно не позднее 10 числа месяца, следующего за расчетным периодом. При просрочке оплаты в соответствии со ст. 155 ЖК РФ будут начисляться пени. В случае неплатежа, задолженность будет взыматься в судебном порядке.

Также сообщаем, что проводится отключения абонентов, имеющих задолженность за газ более 3-х месяцев. Подключение происходит при полном погашении суммы долга за газ, пени и суммы (за отключение — подключение в сумме 2191,20 руб.).

Платежи за газ принимаются в отделениях почтовой связи и в кассе УГРС «Ленагазсервис» по адресу: ул. Ц. Аммосова, 7. Намский участок УГРС «Ленагазсервис»

Уважаемая НАДЕЖДА ИННОКЕНТЬЕВНА!

Коллектив межрайонной ИФНС России N 5 по Республике Саха (Якутия) от всей души поздравляем Вас с присвоением звания «Отличник Федеральной налоговой службы»!

Желаем Вам дальнейших успехов в работе, высоких достижений в деле, которому добросовестно и честно служите, трудовой активности, неиссякаемой энергии!

Желаем крепкого здоровья, долгих лет жизни, семейного благополучия и счастья Вам, Вашим родным и близким!

Коллектив ТОРМ в Намском улусе

Улуус баһылыгын дьаһала

2009 с. ӨРҮС ТРАНСПОРЫНАН

ПАССАЖИРДАРЫ УОННА ТАҺАҔАСТАРЫН ТИЭЙИ ИҺИН ТАРИФТАРЫ ОЛОХТУУР ТУҺУНАН

СР 2005 с. бэс ыйын 15 к. 246-3 N-дээ «Саха республикатыгар олохтоох бэйэни салайыныы органнарын сыаналары (тарифтары) государственной бэрээдэктээһиннэ туспа боломучуйалыыр туһунан», 131-ФЗ «РФ иһигэр олохтоох бэйэни салайыныы уопсай принциптарын туһунан» сокуоннарын, СР правительствотун 2007 с. ыам ыйын 10 к. «СР иһигэр сыаналары уонна тарифтарын бэрээдэктиргэ боломучуйалар туһунан» уураадын толо-рон, дьаһайабын:

1. Маймаҕа-Көбөкөн, Граф Бизэрэгэ-Көбөкөн, Граф Бизэрэгэ-II Хомустаах маршруттарынан пассажирдары уонна таһаҕастарын өрүс транспортынан таһарга мунутуур тарифтары сүбэлээн олохтуурга (**сыһарыллар**).
2. Бу дьаһалы маассабай иһитиннэрэр средстволарга таһаарарга.
3. Бу дьаһал маассабай иһитиннэрэр средстволарга бэчээттэнэн таһыаһыттан күүһүгэр киирэр.
4. Бу дьаһал туолуутун контуруолун улуус баһылыгын экономикаҕа уонна үпкэ солбуйааччытыгар Л.Н. Петроваҕа сүктэрэргэ.

Улуус баһылыга А. ИЛЫН

Сыһарыы

№	наименование груза	условный вес	тариф на 1 км	предельный тариф с учетом НДС по маршрутам			
				Графский Берёг - 2-Хомустаах, 25 км	Маймага - Кюбякон, 28 км	Графский Берёг - Кюбякон, 60 км	
1	Автомобили грузовые и специальные						
	а) грузовые, бортовые, самосвалы и шасси автомобилей по грузоподъемности:						
	до 0,5 тонн	1,5	8,70	217	244	522	
	от 0,5 до 1,5 тонн	2,5	18,17	454	509	1090	
	от 1,5 до 2,5 тонн	4	29,03	726	813	1742	
	от 2,5 до 3,5 тонн	5	36,33	908	1017	2180	
	от 3,5 до 4,5 тонн	6	43,53	1088	1219	2612	
	от 4,5 до 7,0 тонн	8	58,12	1453	1627	3487	
	от 7,0 до 13,0 тонн	13	94,40	2300	2643	5664	
	от 13,0 до 15,0 тонн	15	108,94	2723	3050	6536	
	от 15,0 до 24,0 тонн	24	174,29	4357	4880	10458	
	от 24,0 до 30,0 тонн	30	217,89	5447	6101	13073	
	свыше 30,0 тонн	40	290,63	7263	8136	17432	
	б) специально оборудованные для тех.помощи, лабораторий, ремонтных мастерских, диспансерных работ, авиалавки, мусоровозы, ассенизационные машины, автоподъемники		6	43,35	1084	1214	2601
в) санитарные, медицинские и ветеринарной помощи		2,5	18,11	453	507	1087	
г) цистерны для перевозки молока, живой рыбы, воды, нефтепродуктов, аммиака и др. по емкости:							
до 2000л		4,5	31,32	783	877	1879	
от 2000л до 4000л		7,5	52,20	1305	1481	3132	
от 4000л до 8000л		9	62,64	1566	1754	3758	
от 8000л до 9000л		15	104,41	2610	2923	6284	
свыше 9000л		20	139,21	3480	3898	8353	
2		Автотягачи по мощности двигателя в л.с.:					
		до 100 л.с.	5	36,07	902	1010	2164
	от 100 до 150 л.с.	9	64,95	1624	1818	3897	
	от 150 до 200 л.с.	11	79,42	1985	2224	4785	
	от 200 до 250 л.с.	13	93,93	2348	2630	5636	
	от 250 до 300 л.с.	18	130,00	3250	3640	7800	
	от 300 до 350 л.с.	21	151,89	3797	4253	9113	
	от 350 до 400 л.с.	24	173,56	4339	4860	10414	
от 400 до 450 л.с.	27	195,27	4882	5488	11716		
от 450 до 500 л.с.	30	216,98	5426	6076	13019		
3	Автомобили легковые:						
	"Заророкел", "Нива", "Москвич", "Жигули", Луаз всех моделей, индексы соответствующего условного веса	1,1	8,00	200	224	480	
	"Волга" всех моделей, индексы соответствующего условного веса	1,0	11,01	290	325	690	
	УАЗ всех моделей, индексы соответствующего условного веса (гига "Джиг")	2	14,50	362	406	870	
4	Газель всех моделей	3,5	24,51	613	686	1471	
	Автобусы пассажирских марок:						
5	ГАЗ-51	3,2	21,31	533	597	1279	
	ГАЗ-577Л, ГАЗ-0В	2	13,72	343	384	823	
	ГАЗ-651, 653, КАВЗ-651А, КАВЗ-651Ж	4	27,40	685	767	1644	
	РАФ-976, 251, ПАЗ - 652, КА-8, ПАЗ - 672	4,5	30,83	771	863	1850	
	ПАЗ- 672, 3201, КАВЗ - 685	5	34,29	857	960	2057	
	ПАЗ- 3205	5,5	37,96	950	1064	2279	
	ЗИЛ-105, 108В, ЛАЗ-690М, ЛАЗ-690Е	7	48,01	1200	1344	2880	
	ЛАЗ-86Г, турист ЛАЗ-87Г, ЛАЗ-89Г/Р, Икарус	8	54,85	1371	1536	3291	
	ЗИЛ-127, ПАЗ-889В, 4202, ЛАЗ	10	64,54	1714	1919	4173	
	Мотороллеры грузовые, мотоциклы	0,5	2,89	72	81	174	
6	Прицепы к легковым автомобилям	0,3	2,29	57	64	137	
	Прицепы автомобильные и тракторные:						
7	одноосные	1,5	10,89	272	305	653	
	двухосные	3,5	25,44	636	712	1526	
8	Полуприцепы автомобильные, в т.ч. Алка:						
	одноосные	5	33,02	826	925	1981	
	двухосные	11	72,64	1816	2034	4358	
9	трехосные	17					
	Тракторы колесные и гусеничные						
	на колесном ходу по мощности до 100 л.с.	4	27,82	695	779	1669	
	свыше 100 до 200 л.с.	18	125,29	3132	3508	7517	
10	на гусеничном ходу по мощности до 100 л.с.	12	83,51	2088	2338	5011	
	свыше 100 до 200 л.с.	18	125,29	3132	3508	7517	
11	За одного взрослого пассажира		2,50	63	70	150	
	за 1 (одну) различный груза		7,13	178	200	426	

Примечание:
1. При перевозке груза, выступающего за габариты кузова автомашины или прицепа более 1 метра ставка повышается на 50 %.
2. Условный вес в тоннах.

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

PDF Compressor Free Version ПОЛОЖЕНИЕ

соревнований по мини-футболу «ТУРНИРЫ ВЫХОДНОГО ДНЯ» среди школьников и молодежи села

1. Цели и задачи:

* Популяризация и развитие мини-футбола среди школьников и молодежи села

* Пропаганда ЗОЖ

* Организация досуга школьников и молодежи села во время летних каникул

2. Дата проведения:

— турниры будут проводиться в каждое воскресенье: 19, 26 июля, 2, 9, 16, 23, 30 августа 2009 г. на спортивной площадке НСОПШ-1;

— мандатная комиссия, жеребьевка команд с 9.00 до 10.00 часов каждое воскресенье. Начало соревнований с 10.00 ч.

3. Руководство проведением соревнований:

Общее руководство проведением турнира осуществляется администрацией МО «Ленский наслег». Непосредственное проведение возлагается на главную судейскую коллегию.

4. Участники и условия проведения соревнований:

Соревнования проводятся по двум возрастным категориям. Младшая возрастная группа — 1996 г. рождения и младше. Старшая возрастная группа — 1995 г. рождения и старше.

Состав команды — 6 человек. Перед началом соревнований капитан подает именную заявку участников судье соревнований. Соревнования будут проводиться по действующим правилам РАМФ 4 полевых + 1 вратарь. 2 тайма по 15 минут. Соревнование проводится по олимпийской системе с выбыванием после одного поражения. При ничейном исходе матча после основного времени победитель определяется пробитием послематчевых пенальти.

5. Награждение:

Победители турнира награждаются памятными медалями каждого воскресенье по двум возрастным категориям.

За справками обращаться по тел: 89241713695

В соответствии с п. 3 ст. 3.1 Земельного кодекса РФ извещаем о предоставлении земельных участков для коммерческого использования, находящихся в с. Намцы. Заявки принимаются до 18 августа 2009 г. в администрации МО «Ленский наслег» по адресу: с. Намцы, ул. С. Платонова, 28.

Места размещения и разрешенное использование:

- 1. ул. Ст. Платонова (автостоянка)
- 2. ул. Батыя Файзулина (автостоянка)

Условия предоставления:

- 1. Аренда
- 2. Обременение в виде благоустройства территории

КЭРИЭСТЭБИЛ

Биһиги күндүтүк саныыр, убастыыр дүүгэбит Бурнашева Мария Ивановна бар орто дойдуттан барбыта от ыйын 18 күнүгэр биер сыла буолла.

Биһиги Машалыин Партизан орто оскуолатыгар 7-с кылааһы 1951 с. бүтэрбиппит, бииргэ үөрэмиппит. Үөрэбэр олус кыһамнылаахтык үөрэнэр. 1951 с. Дьокуускайдаагы медуучилищега экзамен туттаран бастакы курска үөрэнэ кириэммит 4 сыл бииргэ үөрэмиппит. Уопсайга биер хоско бииргэ олорубуппут, онтон ыла табаарысты буолбуппут. Биер хоско уонтан тахса буолан олорут этибит. Маша Уус-Алдантан төртүтээх, онтон биһиги намнар этибит. Маша сн кирибэ дүүһүннээх, көрсүсэмэй майгылаах, киһиэхэ истинг сыйыаннаах дүүгэ этэ. Үөрэбэр олус кыһалара, урукпутун көмөлөсүһөн бииргэ аабыт. Ол курдук, 4 сыл үөрэнэн 1955 с. бүтэрбиппит. Фельдшер-акушерка дипломнаах кини дойдутугар Уус-Алданга үлэли тахсыбыта. Онтон биһиги Намна үлэли тахсыбыппит. Кэлин мин хоту оройуонга үлэли барбытым. Уһун кэмгэ көрсүбэтэхпит, онтон 1998 с. Намна кэлэн үлэлээбитим. Онтон дэ көрсүбүппүт. Үһүн бииргэ сылдыһар буолбуппут. Намна кэлэн баран Маша ыал буолан элбэх оҕо ийэтэ, эбээтэ, хос эбээтэ буолан ньир-бааччы олорубута.

1 Хомуस्ताах балыһатыгар пенсияга тахсар диэри 30-тан тахса сыл үтө суобастаахтык акушерканан үлэлээн элбэх кырачааннары күн сириин көрдөрбүтэ. Үлэтигэр биер да сыһа-халты суоҕа, ол курдук кыһамнылаахтык үлэлиир. Элбэх ийэлэр махталларын ылбыта, үлэтигэр хайбаллары ылара. Маша наһаа бэһилэйи, үөрүннэн этэ.

Күндү дүүгэбит Маша, эн сырдык мөссүүгүңүн үтө-мааны майгыңын, күлү-үөрэ, уруккуну аныгыны кэспэтирбитин биһиги куруук өйдүү-саныы сылдыһахпыт.

Эн эдэр сааһың аргыстара, дүүгэлэринг, однокурсниктарың А.К. Романова, А.Е. Авксентьева

Семенов Николай Иннокентьевич, Хамагата нэһилиэгин төрт олохтооҕо, бар дьонугар улахан ытыктанар үлэ, тыыл ветерана, үтүөкэннээх кэргэн, амарах аҕа, элбэх сиэн, хос сиэн таптаалаах эһэлэрэ ыарахан ыарыыттан күн сириттэн арахсыбыта от ыйын 21 күнүгэр биер сылын туолар.

Николай Иннокентьевич аам-даам тымныылаах ахсынныи 1 күнүгэр Элэгэнтэй уонна Хоброос Сэмэнэптэргэ күүтүүлээх уол буолан төрөөбүтэ. Коля оҕо сааһа ыарахан сэрии иннинээзи уонна сэрии кэмнэригэр ааспыта. Ол кэмгэ оҕолор төһүү үлэни дьону кытта тэнгэ үлэлээбиттэрэ. Онон кинилэр «дьоллоох оҕо саас» диэни билбэтэхтэрэ. Коля кыра сааһыттан холкуос үлэтигэр эриллэн улааппыта, аҕата эрдэ өлөн собото ийэҕэ иитилибитэ. Хамагата 7 кылаастаах оскуоланын бүтэриэбиттэн холкуоска араас үлэлэргэ үлэлээбитэ. Дьобурдаах уолу бэлиэти көрөн трактористтар курстарыгар үөрэттэрэн, онтон ылата 30-тан тахса сыл трактор, массына үрдүгэр сылдыбыта. Николай Иннокентьевич салайар, дьону көүлүүр дьобурун бэлиэти көрөн совхоз салалтата оттуур звено салайааччытынан анаабыта. Салалта, дьонууну сэрэгэтин эрэлин түһэн биэрбэтэҕэ. Ол курдук, 1967-70

ВНИМАНИЕ!

С 1 по 15 августа с.г. на базе ЦД А. Шестакова в связи с годом молодежи проект «Зажги звезду» объявляет набор с 16 до 35 лет.

В программе: обучение вокалу, дальнейшее сотрудничество и раскрутка в г. Якутске, разговорный жанр, пластика, хореография, сценическая культура, отчетный концерт. С вами будут работать отличник культуры РС(Я) Натали, постановка голоса - Федот Соловьев, эстрадная певица Нелли, мастер-класс звезд якутской эстрады и т.д.

Забудьте ,кем вы были до этого, и блистайте на одной сцене вместе со звездами якутской эстрады.

**Заявки принимаются с 15 июля до 1 августа 2009 г.
Обр. по тел. 89142859685, 89142203042**

Потерялась собака породы западно-сибирская лайка (кобель, 1,5 года, окрас серый (кует), грудь и кончик хвоста белые). Потерялась в р-не с. Модутцы, Бетюнцы. Имел ошейник.

Нашедших или знающих место нахождения, прошу сообщить за вознаграждение по тел. 89243661926

В центральный молочный завод с. Намцы требуются на работу рабочие с санитарной книжкой.

Справки по тел. 42-4-83

Убедительно прошу вернуть за вознаграждение сотовый телефон-раскладушку «Самсунг» розового цвета, утерянный 11 июля с 8 ч. вечера в р-не ул. Ц. Аммосова — Аммосова.

Конт. тел. 89142274029

сс. Орто Арыыга 600 т былаанын 700-710 т аһары толорбута. Мунгууур элбэх оту 1976 с. 700 т былаанын 910 т толорон аата оройуонна, республикаҕа ааттаммыта. Ол күүрэннээх үлэ түмүгэ — 1973, 1976, 1977 сс. «Нам» совхоз «Чемпион-тракториһын» үрдүк аатын ылыыта буолбута.

Үчүгэй үлэһити салгыы үрдэтэн 1978 с. Хамагата отделениетын механигынан анаабыттара. Ити кэмгэ трактордар энкилэ суох үлэҕэ тахсалларын ситиспит.

1986 с. оройуон «Бахтын механик» аатын ылбыта. Үлэтин түмүгүн эһэрдэ, махтал суруктар, значар, мэтээллэр туоһулууллар. «Отличник соц. соревнования с/х РСФСР», «Победитель соц. соревнования 1973, 1976, 1977 гг.». Ити сылларга — чемпион-тракторист «Ударник X пятилетки», Ленин 100 сылыгар юбилейнай мэтээл, Жуков мэтээлэ, «40 лет Победы» юбилейнай мэтээл.

Биһиги аҕабыт үчүгэй үлэтинэн, көрсүө-сэмэй майгытынан, олобу дьонуннаахтык олорунун бар дьонун ураты убастабылын ылбыта. Дьону кытта алтыһарын, араас таһымнаах мунньахтарга актыыбынай кыттыыны ыларын сөбүлүүр. Кулуупка солбуллубат драмартыһы, нэһилиэк биллэр саахыматчыта этэ. Дьэ кэргэнигэр ураты истинг сыйыаннаах, барыта оҕолор тустарыгар дьон үлэһэн, түбүгүрэн тахсара. Аҕабыт аатын ааттарат оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэнэ үтө дьон буолуохтуннар. Эн үтөбүс-сырдыкка үгүйүүн, олоххо дьулуурун биһиэхэ мэлдьи холобур буолуоҕа.

Кэргэнэ **Христина Николаевна, оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэнэ**

Остуолба маһа, бэс кругляк (66 уст.) атыгылыбын. Сыаната кэпсэти быһыытынан.

Билсэр тел. 89243661769

Продаётся участок для жилого дома с документами в р-не Көччү с. Намцы. Площадь — 23 сотки, имеется сарай и туалет, газ подведен.

Тел. 42-8-55, 89244688985

Атыгыланар:
1. Нэлэгэргэ уһайба сирэ
2. Кытай трактора (2007 с.)

Билсэр тел. 89141016725

ДШИ п. Мохсоголлох требует хореограф, пианист, народник.

Тел. 89241731689

Дьэ ақылаатын, муостатын оҕорорго үлэһитэргэ наадыбыт.

Тел. 25-1-77 (1 Хомуस्ताах)

Продаётся комната в общежитии в центре г. Якутска.

Тел. 42-9-75 (дом), 89141054040

Продаю 3-комн. благоустроенную квартиру в центре. Торг, варианты.

Тел. 89241731572 (звонить после 18 ч.)

Куплю дом с земельным участком (Нэлэгэр, Дадар, Север-2 не предлагать).

Тел. 89241731276

Сладим в аренду 2-комнатную квартиру в с. Хамагата Намского улуса, по ул. Комсомольская, 20. Цена по договоренности.

СПАСИТЕ НАШЕГО СЫНА!

У нашего семилетнего сына, внука Орлова Гоши диагноз: опухоль головного мозга, кото-

Спросить Ивана Петровича или Наталью.

Дом. тел. 26-2-12, 89241744641, 89142287995

Обуруокка, хортуоппуй сиригэр уу ыһарга водовоз өнөтүн туһанын.

Тел. 89244682066

Сдаю в аренду частный дом порядочной семье на длительный срок.

Тел. 89142729290

Сдается помещение под магазин в центре.

Тел. 89248668890, 89142643890

Лафет атыгылыбыт.

Тел. 89241693075

Продаю «Хонда-CRV» 1996 г. 4ВД, цвет зеленый, кондиционер, MP-3, DVD, литье в хорошем состоянии.

Тел. 89243689149

Утеряны: водительское удостоверение 14АК 589832 от 29.06.2000 г., ПТС 25УЕ N 811455 Тойота-Corolla-Fielder. Просьба вернуть за вознаграждение.

Тел. 742-909, 9246617609

Считать недееспособным утерянное водительское удостоверение серии 14АВ N 110734, выданное 16.06.03 г. в РС(Я) Горном районе, с. Бердигестях на имя **Максимова Александра Анатольевича**

Ефимова Рея Егоровна аатыгар (12.12.2001 с.) 9801 сериялаах 236752 N-дээх паспорт сүһпүгүрэн дьыңгэ суоҕунан аабылар

рый достиг размера куриного яйца и уже сказалось на его глазах. Только операция в Москве в нейрохирургическом институте способна помочь нашему мальчику. Но эта операция стоит 200 тыс. руб. Мы надеемся на Вашу помощь! Даже малая сумма, перечисленная Вами, может сыграть очень важную роль. Заранее искренне Вам благодарны!

Семья Орловых.

Банковские реквизиты:
Сбербанк России Филиал N 8603/060 г. Якутск
БИК 049805609
ИНН 7707083893
К/с 30101810400000000609
Р/с 47422810776009900160
Счет N 42307810876066708273/48

<p>Күндү уолум, бырааппыт МАТВЕЕВ Данил Степанович от ыйын 11 күнүгэр холмотолоохтук ыалдьан өлбүтүнэн кэргэнигэр Валентинага, кыһыгар холмотобутун биллэрэбит.</p> <p>Ийэтэ, эдьийдэрэ, убайдара, бырааттара, балтылара</p>	<p>Күндү күн күбэй ийэбит, эбээбит, хос эбээбит, эдьийибит МАЛЫЦЕВА Елизавета Васильевна от ыйын 14 күнүгэр соһуучу ыарахан ыарыыга ыалдьан өлбүтүн бары билэр дьонноругар диригин куруттаммытын тиздээбит.</p> <p>Кыргытара, уолтара, сиэннэрэ, күтүөттэрэ, кийиттиэрэ, балта, аймахтара</p>
<p>Биер дойдугаахпыт, Фрунзеттан төртүтээх, Нам с. олохтооҕо МАТВЕЕВ Данил Степанович эмискэ ыалдьан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, ийэтигэр, бииргэ төрөөбүттэригэр диригин куруттаммытын тиздээбит.</p> <p>«Фрунзе нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, ветераннар сөбүстүтүр, нэһилиэк общественноһо</p>	<p>Күндү дьоммуугар Саргылана Иннокентьевнага, Алексей Алексеевичка, кинилэр оҕолоругар, сиэннэригэр таптаалаах ийэлэрэ, эбээлэрэ, хос эбээлэрэ, II Хомуस्ताах олохтооҕо МАЛЫЦЕВА Елизавета Васильевна соһумардык күн сириттэн барытынан диригин куруттаммытын тиздээбит.</p> <p>Никольскайтан Березневтар, Сысолытиннар, Намтан Осиловтар</p>
<p>Дүүгэбэр Феврония Егоровнага, кини оҕолоругар кыра таптаалаах уола МАТВЕЕВ Данил Степанович күн сириттэн барытынан диригин куруттаммытын биллэрэбит.</p> <p>Пелагея Ивановна, бары Никитиннэр</p>	<p>«Хомуस्ताах 2-с нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, нэһилиэк общественноһо, кырдыгастар түмсүүлэрэ, үлэ ветерана, таптаалаах ийэ, эбээ МАЛЫЦЕВА Елизавета Васильевна күн сириттэн өлөн туораабытын оҕолоругар, сиэннэригэр уонна аймактарыгар диригин куруттаммытын тиздээбит.</p> <p>Убаастыыр дүүгэбэр Коржана Зоя Иннокентьевнага, кэргэнигэр Алексеяга, оҕолоругар күндүтүк саныыр ийэлэрэ, эбээлэрэ</p> <p>МАЛЫЦЕВА Елизавета Васильевна соһумардык ыалдын олохтон туораабытынан биһиги дьэ кэргэн диригин куруттаммытын тиздээбит.</p> <p>Татьяна Мальцева</p>
<p>Күндү саҕаспыттар Колмогорова Альбина Ивановнага, бииргэ төрөөбүттэригэр, оҕолорго таптаалаах балта, эдьийидэрэ КОЛМОГорова Татьяна Ивановна ыалдын өлбүтүнэн диригин куруттаммытын тиздээбит.</p>	<p>Охлопковтар, Васильевтар, Ноговицыннар</p>

Редактор КАСЬЯНОВ В. Г.
ОТДЕЛАР: информация, сурук, төрут культура — **41496**; ; бухгалтерия — **41141**; факс — **41141**; редакционнай- издательской ситим — **41332**

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Эн Сиэли» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрациялаах нүөмэре — **ПН №19-0428**.

Сурукка ааккытын-суолутун, үлэбитин, дьыбэти адырыһын чопчу ыйын. Редакцияга кирибит суруктар төһөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биер буолбат.

“ЭНСИЭЛИ” - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Эн Сиэли» хаһыат редакционнай-издательской ситимигэр талылына, тангылына уонна бэчээттэнэн. Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лис.

Көҥүл сыананан атыгыланар Индекс — 54889. Тираһа — 2148
Бэчээккэ илии баттанна — 12.00 ч. 17.07.2009